

บทที่ 5

สรุปอภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยนี้เป็นการสำรวจสภาพและปัญหาของโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน ในจังหวัดปราจีนบุรี

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อสำรวจสภาพของโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนในจังหวัดปราจีนบุรี
2. เพื่อสำรวจปัญหาของโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน ในจังหวัดปราจีนบุรี ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครู
3. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของผู้บริหารและครู เกี่ยวกับแนวทางการแก้ปัญหาของโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ใช้วิธีการวิจัยเอกสารและการวิจัยเชิงสำรวจ

การวิจัยเอกสาร ศึกษาประวัติความเป็นมา และวิวัฒนาการในการจัดตั้งโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน โดยใช้ข้อมูลจากกองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดน กรมตำรวจ โดยศึกษาจากเอกสารต่าง ๆ ได้แก่ หนังสือ ระเบียบ คำสั่ง บันทึก รายงานการประชุมและเอกสารอื่น ๆ ของทางราชการ ที่เกี่ยวข้องกับโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน นอกจากนี้ยังได้ศึกษาค้นคว้าจากหนังสือ วารสาร สรุปผลการสัมมนา หลักสูตรงานวิจัย และวิทยานิพนธ์ที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งการสัมภาษณ์ผู้ที่เกี่ยวข้องในการจัดการศึกษาของโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน

การวิจัยเชิงสำรวจ ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่

1. ผู้บริหารและครู ที่ทำการสอนอยู่ในโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน ในจังหวัดปราจีนบุรี จำนวน 12 โรงเรียน มีครูจำนวนทั้งสิ้น 85 คน

2. นักเรียน ศึกษาจากนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่กำลังศึกษา อยู่ในโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน ในจังหวัดปราจีนบุรี ปีการศึกษา 2531 จำนวน 399 คน

3. เจ้าหน้าที่ตำรวจตระเวนชายแดน ไค้แก ผู้ที่ทำหน้าที่รับผิดชอบ ในด้านการศึกษาของกองกำกับการตำรวจตระเวนชายแดน 12 จำนวน 3 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ แบบสำรวจและแบบสอบถาม จำนวน 3 ฉบับ ไค้แก

1. แบบสำรวจ เป็นแบบสำรวจสภาพแวดล้อมภายนอกและภายในโรงเรียน
2. แบบสอบถามสำหรับผู้บริหารและครู แบ่งออกเป็น 4 ตอน คือ
  - ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้บริหารและครู
  - ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพทางการศึกษาของโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนในจังหวัดปราจีนบุรี
  - ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปัญหาของโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน การแก้ปัญหาของโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน
3. แบบสอบถามสำหรับนักเรียน แบ่งออกเป็น 2 ตอน
  - ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของนักเรียน
  - ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปัญหาทางการศึกษา ในด้านการเรียนการสอน

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้สำรวจและแจกแบบสอบถามครูและนักเรียนโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนด้วยตนเอง โดยมีหนังสือขอความร่วมมือจากบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ถึงครูใหญ่โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน เพื่อขอความร่วมมือในการสำรวจและแจกแบบสอบถาม

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ตามขั้นตอนต่อไปนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลด้านสภาพของโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน สถานภาพของครูและนักเรียน
2. วิเคราะห์ข้อมูลด้านความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาค้นต่าง ๆ ของโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน โดยใช้คำสัมภาษณ์เชิงคุณภาพและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
3. ความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการแก้ไขปัญหาค้นของโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนในจังหวัดปราจีนบุรี นำมาสรุปเป็นความเรียง

สรุปผลการวิจัย

จากการศึกษาวิจัย ได้ข้อค้นพบ ซึ่งสรุปผลได้ดังนี้

ตอนที่ 1 จากการวิจัยเอกสาร พบว่า

โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนในจังหวัดปราจีนบุรีเกิดขึ้นเนื่องจากเป็นความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นที่อยู่ในพื้นที่ทุรกันดารห่างไกลคมนาคม และเป็นพื้นที่บริเวณชายแดนที่มีปัญหาทางด้านความมั่นคง ได้เล็งเห็นถึงความสำคัญของการศึกษา ต้องการให้เด็กและเยาวชนในท้องถิ่นที่ขาดโอกาสทางการศึกษาได้ศึกษาเล่าเรียน ซึ่งส่วนราชการของรัฐที่รับผิดชอบในการจัดการศึกษาโดยตรงไม่สามารถเข้าไปดำเนินการได้

โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนในจังหวัดปราจีนบุรีได้ตั้งขึ้นเป็นแห่งแรกคือ โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนบ้านจารย์จุมราษฎรบำรุง อำเภอรัญประเทศ จังหวัดปราจีนบุรี เมื่อปี พ.ศ.2515 โดยการริเริ่มของกองกำกับการตำรวจตระเวนชายแดน เขต 2 อำเภอรัญประเทศ จังหวัดปราจีนบุรี ร่วมกับประชาชนในท้องถิ่น โดยมีวัตถุประสงค์ในการจัดตั้งดังนี้คือ

1. เพื่อเป็นการช่วยเหลือประชาชนที่ยากจนอยู่ห่างไกลคมนาคมให้มีโอกาสได้รับการศึกษาภาคบังคับ
2. เพื่อขจัดความไม่รู้หนังสือของประชาชนให้หมดไปตามนโยบายของรัฐบาล

3. เพื่อฝึกหัดให้เด็กมีระเบียบวินัย รู้จักการปฏิบัติตนในการอยู่ร่วมกับผู้อื่น อีกทั้งปลูกฝังค่านิยมให้รู้จักรักในชนบชรรวม เนียมประเพณีและวัฒนธรรมอันดีงาม เพื่อให้เด็กมีใจเมตตากรุณาช่วยเหลือซึ่งกันและกัน
4. เพื่อสร้างความสัมพันธ์อันดีและความเข้าใจระหว่างผู้ปกครองของเด็กกับตำรวจตระเวนชายแดนและข้าราชการของรัฐ
5. เพื่อเป็นช่องทางเข้าถึงประชาชนอันจะเป็นช่องทางให้ได้รับความร่วมมือจากประชาชนในการปฏิบัติหน้าที่รักษาความมั่นคงทางชายแดนและภารกิจอื่น ๆ
6. เพื่อต้องการให้ประชาชนสามารถพึ่งตนเองได้มากขึ้น
7. เพื่อช่วยส่งเสริมสุขภาพอนามัย ตลอดจนโภชนาการที่ถูกต้องในเด็ก

ปัจจุบันมีโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนเปิดทำการสอนอยู่ตามอำเภอต่างๆ ได้แก่ อำเภออุ้มผาง ประเทศ สระแก้ว วังน้ำเย็น และกิ่งอำเภอคลองหาค จังหวัดปราจีนบุรี รวม 12 โรงเรียน มีนักเรียนรวม 2,780 คน มีครูตำรวจตระเวนชายแดน 94 คน และครูอาสาช่วยสอนโดยไม่รับเงินค่าตอบแทนอีก 18 คน

สำหรับการดำเนินการนั้นตำรวจตระเวนชายแดนที่ได้รับแต่งตั้งให้เป็นครูใหญ่ และครูผู้สอน จะเป็นผู้รับผิดชอบการบริหารงานด้านการเรียนการสอนให้เป็นไปตามหลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการ นอกจากนี้ยังต้องดำเนินงานตามโครงการต่าง ๆ ได้แก่ โครงการเกษตรเพื่ออาหารกลางวัน โครงการส่งเสริมคุณภาพการศึกษา และโครงการพิเศษ ได้แก่ โครงการความแ่่นงานส่งเสริมความมั่นคงอีกด้วย ส่วนในค้ำเงินทุนในการดำเนินงานนั้น โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนในจังหวัดปราจีนบุรี ได้รับการจัดสรรงบประมาณจากกองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดน และผู้มีจิตศรัทธาบริจาควัสดุอุปกรณ์และสิ่งของต่าง ๆ ให้กับทางโรงเรียนอีกด้วย ถึงแม้ว่าโรงเรียนส่วนใหญ่จะมีการดำเนินงานต่อเนื่องมายาวนานก็ตาม แต่โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนในจังหวัดปราจีนบุรียังต้องประสบกับปัญหาหลาย ๆ ค้ำ เป็นค้ำว่า ค้ำความมั่นคงปลอดภัยจากการสู้รบของกองกำลังต่างชาติ และปัญหาการร้าย ชาติแ่่นอาคารเรียนแบบถาวรและวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ ครูขาดความชำนาญในการสอน และปัญหาการขาดเรียนของนักเรียน เป็นต้น

ตอนที่ 2 จากการสำรวจจําแนกสภาพแวดล้อม สภาพทางการศึกษาและปัญหา และแนวทางการแก้ไข้ปัญหา

1. สภาพแวดล้อมของโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน

1.1 สภาพแวดล้อมภายนอกโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนใน จังหวัดปราจีนบุรี สรูปไคว่

คานเศรษฐกิจ พบว่าประชาชนในชุมชนที่โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนตั้งอยู่ ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพที่คล้ายคลึงกัน ใ้แก่การทำนา ทำไร่ ร่องลงมาใ้แก่ อาชีพรับจ้างและค้าขาย มีการเลี้ยงสัตว์เพื่อไว้ใช้งานและเป็นอาหาร ส่วนรายได้ของประชาชนแต่ละครอบครัวโดยเฉลี่ยแล้วมีรายได้ไม่เกิน 1,000 บาทต่อเดือน แต่ถึงอย่างไรก็ตามชาวบ้านก็ไม่ค่อยมีหนี้สิน สำหรับการดำรงชีวิตนั้นมีการช่วยเหลือพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน และรักใคร่นับถือกัน

คานสังคม พบว่าประชาชนส่วนใหญ่อพยพโดยย้ายมาจากภาค ตะวันออกเฉียง เหนือเข้ามาตั้งบ้านเรือนรวมกัน เป็นกลุ่มตามพื้นที่ทำกิน ซึ่งใ้แก่การเกษตร โดยแต่ละกลุ่มจะประกอบไปควย เครือญาติของคนเป็นส่วนใหญ่ สำหรับสภาพการบริการทาง สังคมนั้นทุกหมู่บ้านจะมีการพัฒนาโดยหน่วยงานของรัฐ เข้าไปจัดตั้ง เป็นหมู่บ้านอาสาพัฒนาและ ป้องกันตนเอง (อพป.) ภายในหมู่บ้านจะได้รับบริการคานไฟฟ้า สถานีอนามัยและเกษตร คานลอบูบางแต่มีไม่ทั่วถึงทุกหมู่บ้าน

คานความมั่นคงปลอดภัย หมู่บ้านที่โรงเรียนตำรวจตระเวน ชายแดนตั้งอยู่ส่วนใหญจะอยู่ใกล้ชายแดนซึ่ง เป็นบริเวณที่มีการสู้รบจากกองกำลังต่างชาติ อยู่เสมอ ดังนั้นทุกหมู่บ้านจึงมีการจัดเวรยาม ใ้แก่ หน่วยอาสาพัฒนาและป้องกันตนเอง และกรรมการหมู่บ้าน เพื่อรักษาความปลอดภัยในหมู่บ้านของตน นอกจากนี้หมู่บ้านยังใ้รับการคุ้มครองดูแลจากครูตำรวจตระเวนชายแดนอีกควย และถ้าเกิดมีเหตุการณ์รุนแรงทาง ราชการฝ่ายปกครองก็จะส่งอพยพโยกย้ายราษฎรไปอยู่ในที่ปลอดภัยต่อไป

1.2 สภาพแวดล้อมภายในโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน พบว่า สภาพพื้นที่โดยทั่วไปเป็นที่ราบ ซึ่งที่ดินของโรงเรียนนั้นใ้มีประชาชนในท้องถิ่นที่เห็นความ สำคัญในการศึกษาวิชาใ้แก่โรงเรียน ลักษณะที่ใ้แก่โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน ส่วนใหญ่ตั้งอยู่ใกล้ ๆ กับหมู่บ้าน และมีบ้านเรือนราษฎรอยู่กระจัดกระจายออกไป

อาคารเรียนโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน พบว่า ซาก
 แคลนอาคารถาวร ส่วนใหญ่เป็นอาคารเรียนแบบชั่วคราว และมีอาคารประกอบ ได้แก่
 โรงอาหาร บ้านพักครู เรือนเพาะชำ และอาคารเอนกประสงค์ และส่วน เป็นต้น
 ส่วนบริเวณโรงเรียน ส่วนใหญ่ประกอบด้วย สนามกีฬา ดงเก็บน้ำฝน แปลงเกษตร
 ไม้ยี่สิบต้น ไม้ดอกไม้ประดับ บ่อเลี้ยงปลาและสิ่งสำคัญก็คือ บางโรงเรียนจะมีการ
 ก่อสร้างหลุมหลบภัย เพื่อให้เด็กเรียนได้คอยหลบภัยยามมีการสู้รบเกิดขึ้น

2. สภาพทางการศึกษาของโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน

2.1 ค่านโยบายและวัตถุประสงค์ของการจัดการศึกษา โรงเรียน

ตำรวจตระเวนชายแดนได้เน้นการปฏิบัติตามวัตถุประสงค์ในเรื่องต่าง ๆ ซึ่งส่วนใหญ่
 ได้แก่ การขจัดความไม่รู้หนังสือ และรองลงมาได้แก่ การเน้นความช่วยเหลือประชาชน
 ไกลคมนาคมและขาดโอกาสทางการศึกษา ในด้านเป้าหมายของโรงเรียน ได้เน้นให้
 เด็กสามารถอ่านออกเขียนได้ และให้มีความรู้พื้นฐานในการประกอบอาชีพ ส่วนความ
 คิดเห็นต่อนโยบายการจัดการศึกษาให้แก่เด็กเรียนที่อยู่ห่างไกลคมนาคมนั้น ผู้บริหารและ
 ครูส่วนใหญ่เห็นว่าเหมาะสมแล้ว

2.2 การบริหาร โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน มีการกำหนด

ขั้นตอนการวางแผนการดำเนินงานไว้ชัดเจน และเป็นที่เข้าใจของผู้ร่วมงาน ซึ่งครูและ
 ผู้บริหารส่วนใหญ่มีความเข้าใจที่เกี่ยวกับระเบียบการบริหาร และการปฏิบัติงานของ
 โรงเรียน การดำเนินงานของโรงเรียนนั้น โรงเรียนได้มีการประชุมชี้แจงเพื่อความ
 เข้าใจตรงกัน ในการปฏิบัติหน้าที่ของฝ่ายต่าง ๆ ประมาณเดือนละ 1-2 ครั้ง และทาง
 โรงเรียนได้มีการติดต่อประสานงานกับหน่วยงานอื่น ๆ เช่น การประมงศึกษาอำเภอ
 ศึกษาธิการอำเภอ เป็นต้น

ค่านบุคลากร โรงเรียนมีการจัดครูเข้าสอนในชั้นเรียน โดย
 พิจารณาจากความรู้ความสามารถทางการศึกษาของครู ในด้านความร่วมมือ บุคลากร
 ส่วนใหญ่ให้ความร่วมมือดี ส่วนในด้านขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของครู โดยการ
 พิจารณาความดีความชอบให้แก่ครู

สำหรับค่านงบประมาณในการดำเนินงานของโรงเรียน

โรงเรียนได้รับทุนการดำเนินงานจากกองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดน และจากการ

บริจาคนของผู้มีจิตศรัทธา ส่วนการใช้จ่ายเงินของโรงเรียนนั้นมีระเบียบการรับจ่ายเงินที่เคร่งครัดรัดกุมมาก ใช้จ่ายของโรงเรียนนั้นครูและผู้บริหารส่วนใหญ่เห็นว่าโรงเรียนใช้จ่ายเป็นค่าอาหารกลางวันเด็กมากที่สุด

ค่านอาคารสถานที่ โรงเรียนมีอาคารสถานที่ โต๊ะ เก้าอี้ ฯลฯ ไม่เพียงพอต่อความต้องการใช้สอย ซึ่งสิ่งของต่าง ๆ เหล่านี้โรงเรียนได้มาจากหน่วยงานตำรวจตระเวนชายแดนจัตสระใต้ และจากการบริจาคของผู้มีจิตศรัทธา แต่ก็ยังมองว่ายังไม่เพียงพอ

ส่วนงานค่านวิชาการของโรงเรียนนั้น โรงเรียนได้นำผลการสอนแต่ละครั้งมาปรับปรุงการเรียนการสอน และเมื่อมีการประชุมสัมมนาเกี่ยวกับโรงเรียน ตำรวจตระเวนชายแดน โรงเรียนได้ส่งตัวแทนเข้าร่วมประชุมสัมมนาทุกครั้ง และการสนับสนุนงานวิชาการของโรงเรียนนั้นโรงเรียนได้มีการสนับสนุนด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

ด้านความสัมพันธ์กับชุมชน พบว่า ผู้ปกครองและประชาชนให้ความร่วมมือช่วยเหลือดีมาก ซึ่งความร่วมมือช่วยเหลือที่ได้รับได้แก่ แรงงานและเงินทุนอุดหนุน ส่วนความช่วยเหลือหรือการสนับสนุนการดำเนินงานของโรงเรียนจากศิษย์เก่านั้นได้รับความร่วมมือน้อย และความต้องการให้ทางราชการช่วยเหลือโรงเรียนนั้นผู้บริหารเห็นว่าต้องการความช่วยเหลือด้านการเงินมากที่สุด ส่วนครูเห็นว่าต้องการให้ทางราชการช่วยเหลือด้านบุคลากรมากที่สุด ส่วนในด้านการประชาสัมพันธ์ โรงเรียนได้มีการประชาสัมพันธ์งานกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียนโดยผ่านนักเรียนและโรงเรียนต่าง ๆ เพื่อให้บุคคลทั่วไปทราบถึงการดำเนินงานของโรงเรียน

2.3 ด้านหลักสูตรการเรียนการสอน ครูส่วนใหญ่มีความเห็นว่าหลักสูตรที่ใช้ในโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนนั้นมีความเหมาะสมกับสภาพของท้องถิ่นแล้ว และในการอบรมหรือสัมมนาเกี่ยวกับหลักสูตร ครูส่วนใหญ่เคยชมรมมาแล้วจากวิทยาลัยครูต่าง ๆ

ด้านเอกสารประกอบหลักสูตร เช่น หลักสูตร ประมวลการสอน คู่มือครู โครมการสอน เอกสารหรือตำราต่าง ๆ ผู้บริหารและครูส่วนใหญ่เห็นว่ามีเอกสารดังกล่าวบางเล่มก็มีไม่เพียงพอต่อความต้องการของผู้ใช้

ในการเตรียมการสอนนั้น ส่วนใหญ่พบว่าครูจะเตรียมการสอน ทุกครั้งที่สอน ส่วนวิธีการสอนที่ครูใช้มากที่สุดคือ การบรรยาย รองลงมาคือ การฝึกปฏิบัติ ส่วนวิธีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนนั้น ครูส่วนใหญ่ใช้วิธีการสอนหลาย ๆ วิธีประกอบ กันให้เหมาะสมกับสภาพนักเรียน รองลงมาคือ วิธีการกำหนดกิจกรรมให้ยืดหยุ่นได้ และ ในการเรียนการสอนนั้นครูได้เปิดโอกาสให้นักเรียนซักถามหรือแสดงความคิดเห็นเป็นบาง ครั้งเท่านั้น และในการให้นักเรียนไปศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมนั้นได้กระทำเป็นบางครั้งเท่านั้น ส่วนความร่วมมือของนักเรียนในการเรียนการสอน ผู้บริหารและครูส่วนใหญ่เห็นว่านักเรียน ให้ความร่วมมือที่เป็นบางคน

ส่วนในการสอน ผู้บริหารและครูตอบว่า ได้ปลูกฝังทัศนคติและ นิสัยที่ดีแก่นักเรียน คือ ความสามัคคี ความเป็นประชาธิปไตย ความกล้าหาญ และในการ จัดกิจกรรมของโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนนั้น นักเรียนส่วนใหญ่ให้ความร่วมมือดี ทุกครั้ง และกิจกรรมที่นักเรียนให้ความร่วมมือได้แก่กิจกรรมทางด้านการศึกษา

ด้านการวัดผลการเรียน ครูส่วนใหญ่ใช้หลายวิธีประกอบกันคือ ใช้ข้อสอบ คุงจากงานที่ทำ ฯลฯ และวิธีการทดสอบเพื่อการวัดผลนั้นทางโรงเรียนได้ใช้ ข้อทดสอบร่วมกับโรงเรียนอื่น และในการที่นักเรียนไม่สามารถจบการศึกษาได้ตามกำหนด เวลานั้น ผู้บริหารและครูส่วนใหญ่ตอบว่าเนื่องจากนักเรียนขาดเรียนบ่อย

สำหรับการนำความรู้ที่เรียนไปปฏิบัตินั้น ครูส่วนใหญ่เห็นว่า นักเรียนนำไปปฏิบัติน้อย

2.4 ผู้บริหารและครูโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน

สถานภาพของผู้บริหารและครูโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน ในจังหวัดปราจีนบุรี สรุปได้ว่ามีผู้บริหารเป็นชายจำนวน 12 คน ครูตำรวจตระเวน ชายแดน จำนวน 73 คน เป็นชาย 67 คน คิดเป็นร้อยละ 92.94 เป็นหญิง 6 คน คิดเป็นร้อยละ 7.06 โดยแยกเป็นครูตำรวจตระเวนชายแดนร้อยละ 84.70 ครูอาสา ช่วยเหลือ ร้อยละ 15.29

ผู้บริหารส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 31-40 ปี คิดเป็นร้อยละ 91.64 ส่วนครูร้อยละ 57.53 มีอายุระหว่าง 20-30 ปี รองลงมาร้อยละ 31.51 มีอายุระหว่าง 31-40 ปี

ส่วนตำแหน่งหน้าที่ของผู้บริหารทุกคนจะมีตำแหน่ง เป็นผู้บังคับบัญชา
 สำนักวิชา ร้อยละ 69.86 มีตำแหน่งเป็นผู้บังคับบัญชาเช่นกัน และร้อยละ 17.81 จะมีตำแหน่ง
 ลูกแก้ว ซึ่งสำรวจเหล่านั้นส่วนใหญ่ร้อยละ 68.49 ไม่มีวุฒิต่างครุ และผู้บริหารส่วนใหญ่ร้อยละ
 75.00 มีวุฒิต่างครุ ได้แก่ ป.กศ.สูง หรือ พ.ม.

ในค่านประสมการณ์การทำงานพบว่า ผู้บริหารส่วนใหญ่มีประสบ
 การณ์ในการทำงานมากคือ 10 ปีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 58.33 ส่วนครุพบว่า ร้อยละ
 39.73 มีประสบการณ์การทำงานระหว่าง 2-4 ปี รองลงมาร้อยละ 19.18 มีประสบการณ์
 การทำงานระหว่าง 5-7 ปี

ส่วนหน้าที่ของครุในโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนนั้น ส่วนใหญ่
 ร้อยละ 75.00 ทำหน้าที่สอนและบริหาร มีเพียงร้อยละ 25.00 เท่านั้นที่ทำหน้าที่บริหาร
 เพียงอย่างเดียว และพบว่าครุส่วนใหญ่ร้อยละ 72.60 ทำหน้าที่สอนประจำชั้นทุกวิชา ซึ่ง
 เวลาในการปฏิบัติงานนั้นพบว่าผู้บริหารปฏิบัติงานวันละ 11-15 คาบ คิดเป็นร้อยละ 50.00
 และครุปฏิบัติงานวันละ 15 คาบขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 54.12 สำหรับหน้าที่อื่น ๆ นอกจาก
 การสอนแล้ว ผู้บริหารและครุส่วนใหญ่จะปฏิบัติหน้าที่ด้านรักษาความปลอดภัยในชีวิตและ
 ทรัพย์สินของประชาชน

รายได้ของผู้บริหารส่วนใหญ่ร้อยละ 66.67 มีรายได้เดือนละ
 5,000-8,000 บาท ส่วนรายได้ของครุส่วนใหญ่ร้อยละ 67.12 มีรายได้เดือนละ 3,000-
 5,000 บาท

ค่านที่อยู่อาศัย ผู้บริหารและครุส่วนใหญ่คิดว่าพักอาศัยอยู่บ้าน
 พักครุ

ค่านสวัสดิการที่ได้รับ ได้แก่ เบี้ยเลี้ยง ที่พักอาศัย เครื่องแบบ
 และอื่น ๆ ซึ่งผู้บริหารและครุเห็นว่าสวัสดิการนั้นไม่เพียงพอ

การได้รับความดีความชอบในปีที่ผ่านมา ผู้บริหารส่วนใหญ่จะได
 รับการพิจารณาความดีความชอบ แต่ครุส่วนใหญ่เห็นว่าไม่ได้รับความดีความชอบ ที่ได้รับเป็น
 ส่วนน้อย คิดเป็นร้อยละ 13.70 เท่านั้น ส่วนการได้รับตำแหน่งที่สูงขึ้น พบว่าผู้บริหารและ
 ครุส่วนใหญ่ไม่ได้รับตำแหน่งที่สูงขึ้นกว่าเดิม เหตุผลก็คือมีตำแหน่งสูงสุดในโรงเรียนแล้ว
 และอีกประการหนึ่งก็คือ ผู้บังคับบัญชาไม่ส่งเสริม

สำหรับการฝึกชมรมสัมพันธ์ เพื่อเพิ่มพูนความรู้ด้านการเรียน การสอน พบว่า ผู้บริหารและครูส่วนใหญ่เคยผ่านการชมรมสัมพันธ์มาแล้วเช่นกัน

ความคิดเห็นด้านการเปลี่ยนแปลงการทำงาน ผู้บริหารส่วนใหญ่ ร้อยละ 66.67 ทอว่าต้องการเปลี่ยนแปลงการทำงานเนื่องจากต้องการหาประสบการณ์ งานด้านอื่น ส่วนครูส่วนใหญ่ ร้อยละ 54.79 ทอว่าไม่ต้องการเปลี่ยนแปลงการทำงาน เพราะชอบการเป็นครู ส่วนความคิดเห็นด้านภัยอันตรายต่อภารกิจที่ปฏิบัติซึ่งผู้บริหารและ ครูส่วนใหญ่เห็นว่าเสี่ยงต่ออันตรายไม่มากนัก และความคิดเห็นของผู้บริหารและครูเกี่ยวกับ ความต้องการในการโอนโรงเรียนให้กับสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ นั้นผู้บริหารและครูส่วนใหญ่เห็นเหมือนกันว่าไม่ต้องการที่จะโอน

ค่านสภาพการสู้รบของกองกำลังต่างชาติและผู้ออกการร้ายนั้น ผู้บริหารและครูเห็นว่าไม่เป็นอุปสรรคต่อการดำเนินงานของโรงเรียน

2.5 นักเรียนโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน

สภาวะภาพของนักเรียนโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนใน จังหวัดปราจีนบุรี สรุปได้ว่านักเรียนที่ตอบแบบสอบถามเป็นเพศชายมากกว่าเพศหญิง คิด เป็นร้อยละ 57.40 และเป็นหญิง ร้อยละ 42.60

นักเรียนส่วนใหญ่ร้อยละ 85.19 พ่อและแม่มยังมีชีวิตอยู่ด้วยกัน จะมีเพียงร้อยละ 4.67 เท่านั้น ที่พ่อแม่หย่าร้างกัน และนักเรียนส่วนใหญ่ ร้อยละ 85.45 จะอาศัยอยู่กับบิดามารดา มีเพียงร้อยละ 4.93 เท่านั้นที่อาศัยอยู่กับญาติ ผู้ปกครอง

ภาษาที่นักเรียนใช้พูด นอกจากภาษาไทยแล้วนักเรียนส่วนใหญ่ ร้อยละ 80.00 จะพูดภาษาลาว

นักเรียนส่วนใหญ่ ร้อยละ 49.79 มีผู้ปกครองประกอบอาชีพ ทำนา ทำไร่ รองลงมา ร้อยละ 35.84 ประกอบอาชีพรับจ้าง

ค่านความช่วยเหลือที่ทางโรงเรียนจัดให้แก่นักเรียน ส่วนใหญ่ ได้แก่ อาหารกลางวันและอุปกรณ์การศึกษา คิดเป็นร้อยละ 51.43 และ 45.45 ตามลำดับ

ความต้องการในการเรียนต่อ นักเรียนส่วนใหญ่ ร้อยละ 44.93 ยังไม่ไค้คิดสนใจ และร้อยละ 36.36 ทอว่าไม่ต้องการเรียนต่อ มีเพียงร้อยละ 18.70

เท่านั้นที่ค้องการเรียนต่อ และเหตุผลในการเลือกเรียนต่อของนักเรียน ร้อยละ 31.94 ทบว่าผู้ปกครองให้เรียน

ส่วนวิชาชีพที่นักเรียนสนใจและคิดว่ามีประโยชน์ ได้แก่ การทำสวน คิดเป็นร้อยละ 48.31 รองลงมาคือ การเข็บปักถักร้อย คิดเป็นร้อยละ 31.17 และเหตุผลที่เลือกวิชาชีพดังกล่าวส่วนใหญ่ร้อยละ 49.09 ทบว่านำไปประกอบอาชีพได้

ผลการเรียนของนักเรียนในปีที่ผ่านมา นักเรียนส่วนใหญ่ร้อยละ 45.45 มีผลการเรียนอยู่ในระดับปานกลาง มีเพียงร้อยละ 2.60 เท่านั้น ที่มีผลการเรียนอยู่ในระดับดีมาก

การขาดเรียนของนักเรียน ส่วนใหญ่ร้อยละ 67.27 ทบว่านานๆครั้ง และร้อยละ 24.67 ทบว่าไม่เคยขาดเรียน มีเพียงร้อยละ 8.05 เท่านั้นที่ขาดเรียนบ่อย สาเหตุเนื่องจากสุขภาพไม่ดี และช่วยผู้ปกครองทำงานบ้าน

วิชาที่นักเรียนสนใจและคิดว่ามีประโยชน์ นักเรียนส่วนใหญ่ร้อยละ 56.22 สนใจอาชีพการทำนา ทำไร่ รองลงมาร้อยละ 48.31 สนใจการทำสวน เหตุผลที่เลือกวิชาชีพดังกล่าว นักเรียนส่วนใหญ่ร้อยละ 49.09 เห็นว่าสามารถนำไปประกอบอาชีพได้เมื่อจบการศึกษาแล้ว

3. ปัญหาต่าง ๆ ของโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนในจังหวัดปราจีนบุรี พบว่า

3.1 ปัญหาทั่วไปของโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน

ผู้บริหารและครูมีความคิดเห็นตรงกันว่าปัญหาทั่วไปของโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนมีปัญหามากในเรื่องสภาพพื้นที่โดยทั่วไปไม่เหมาะสม เช่น แหล่งน้ำทางไกลชุมชน การคมนาคมไม่สะดวก ทำให้หน่วยงานทางราชการที่มีหน้าที่บริการทางด้านการศึกษาโดยตรงไม่สามารถดำเนินการได้ สภาพความเป็นอยู่และคุณภาพชีวิตของประชาชนอยู่ในเกณฑ์ต่ำ และประชาชนส่วนใหญ่ประสบปัญหาเรื่องโรคภัยไข้เจ็บและภัยธรรมชาติ ตลอดจนอาหารการกินที่ไม่เพียงพอ ส่วนเรื่องที่มีปัญหาอยู่ในเขตพื้นที่ปานกลางได้แก่ การอพยพย้ายถิ่นของประชาชนทำให้เด็กมารับบริการทางการศึกษาน้อยลง และสภาพการบริการทางสังคมมีหน่วยงานเข้าให้บริการในชุมชนน้อย และเรื่องที่มีปัญหาน้อย ได้แก่ โรงเรียนตั้งอยู่ในพื้นที่ที่มีหนทางไปมาลำบาก ส่งผลให้นักเรียนที่เดินทางมาโรงเรียน

ประสบกับความยากลำบากและอาจเกิดอันตรายได้ ชุมชนมีความแตกต่างทางด้านภาษา ประเพณี วัฒนธรรม ทำให้สังคมขาดความเป็นปึกแผ่น ส่วนเรื่องอื่น ๆ ที่ผู้บริหารและครู มีความเห็นว่าเป็นปัญหาน้อยที่สุดได้แก่ ชุมชนประสบปัญหาด้านการก่อการร้ายและการอพยพ ภูมิลำเนาของต่างชาติอยู่เสมอ ประชาชนขาดขวัญและกำลังใจ

3.2 ปัญหาทางการศึกษาของโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนใน จังหวัดปราจีนบุรี

ก. คำนนโยบายและวัตถุประสงค์ของการจัดการศึกษา
ผู้บริหารและครูมีความเห็นว่ามีปัญหามากในเรื่องการกำหนดนโยบายกว้างเกินไปทำให้ การปฏิบัติไม่ได้ผลเท่าที่ควร ส่วนเรื่องอื่น ๆ ที่ผู้บริหารและครูเห็นว่าเป็นปัญหาปานกลาง ได้แก่ ผู้รับผิดชอบโครงการไม่เห็นความสำคัญในการจัดการศึกษา นโยบายที่ผู้บริหารกำหนด ไม่มีความสอดคล้องกัน ส่วนในเรื่องครูไม่สามารถปฏิบัติตามนโยบายการบริหารในบาง เรื่องเพราะไม่เข้าใจจุดมุ่งหมาย ผู้บริหารเห็นว่าเป็นปัญหาปานกลาง ขณะเดียวกันครูเห็น ว่าเป็นปัญหาน้อยที่สุด และเรื่องที่ผู้บริหารเห็นว่าเป็นปัญหาน้อย ได้แก่ นโยบายที่วางไว้ไม่ สอดคล้องกับสภาพสังคม วัฒนธรรม ประเพณี สภาพแวดล้อมและความมั่นคง ในขณะที่ครู เห็นว่าเป็นปัญหาน้อยที่สุด และการปฏิบัติงานของโรงเรียนไม่เป็นไปตามวัตถุประสงค์เท่าที่ ควรเพราะขาดการประสานงานและติดตาม ในขณะที่ครูเห็นว่าเป็นปัญหาปานกลาง

ข. ด้านการบริหาร ปัญหาที่ผู้บริหารและครูมีความเห็นตรงกัน ว่าเป็นปัญหามากคือ บุคลากรไม่เพียงพอและ/หรือไม่ตรงกับความต้องการ ในขณะที่เดียวกัน ครูเห็นว่าเรื่องที่เป็นปัญหามากได้แก่ ครูรับผิดชอบในหน้าที่มากเกินไปเพราะต้องทำงาน ด้านการรักษาความปลอดภัย ทำให้การเรียนการสอนไม่ได้ผลเท่าที่ควร และโรงเรียนขาด เงินในการดำเนินงาน ทำให้โครงการต่าง ๆ ไม่ดำเนินไปตามแผนงานที่กำหนดไว้ แต่ ผู้บริหารเห็นว่าเป็นปัญหาน้อย ส่วนเรื่องที่ผู้บริหารและครูเห็นเหมือนกันว่าเป็นปัญหาอยู่ใน เกณฑ์ปานกลาง ได้แก่ โรงเรียนขาดแคลนวิทยากรและ/หรือขาดแหล่งวิชาที่จะให้ความรู้ แก่ครู เพื่อเป็นประโยชน์ต่อการเรียนการสอน และผู้บริหารเห็นว่าเป็นปัญหาปานกลาง ได้แก่บุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนไม่ค่อยมีโอกาสเข้ารับการอบรมสัมมนา เพื่อ เพิ่มพูนความรู้ ทักษะวิชาชีพ และโรงเรียนขาดกำลังเสริมสนับสนุนจากหน่วยงานอื่น ๆ ในขณะที่ครูเห็นว่าเป็นปัญหาน้อย และเรื่องที่ผู้บริหารและครูมีความเห็นตรงกันว่าเป็น

ปัญหาน้อยคือ โรงเรียนไม่มีแบบแผนในการปฏิบัติงานที่แน่นอน วิชาการปรึกษาหารือ แลกเปลี่ยนความคิดเห็นจากบุคลากรที่เกี่ยวข้อง เพื่อหาแนวทางการปรับปรุงแก้ไขปัญหาทางการศึกษา และผู้บริหารเห็นว่าการจัดบริเวณโรงเรียนและห้องเรียนให้เอื้ออำนวยต่อการเรียนการสอนเป็นปัญหาน้อย ในขณะที่ครูเห็นว่า เป็นปัญหาในระดับปานกลาง

ค. ด้านหลักสูตรการเรียนการสอน ปัญหาที่ผู้บริหารและครู มีความเห็นตรงกันว่าเป็นปัญหามากคือ ครูขาดประสบการณ์และความชำนาญในการสอน ครูขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการวัดและประเมินผล และเรื่องที่ผู้บริหารเห็นว่า มีปัญหามากคือวัสดุและสื่อการเรียนการสอนไม่เพียงพอกับจำนวนนักเรียน ในขณะที่ครูเห็นว่า เป็นปัญหาปานกลาง เรื่องที่ผู้บริหารและครูมีความเห็นตรงกันว่าเป็นปัญหาปานกลางคือ ครูขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการใช้เอกสารประกอบหลักสูตร หนังสือตำราวารสาร มีไม่เพียงพอ และโรงเรียนไม่มีแหล่งความรู้ให้นักเรียนค้นคว้าเพิ่มเติม ส่วนเรื่องที่ผู้บริหารและครูเห็นว่า เป็นปัญหาน้อยคือ กิจกรรมเสริมหลักสูตร ไม่อาจจัดได้อย่างทั่วถึง อุปกรณ์ของภาชานันท์ที่ต่อการเรียนการสอน และเรื่องครูขาดความรู้ความเข้าใจในเรื่องจุดหมาย หลักการและโครงสร้างของหลักสูตร ซึ่งผู้บริหารเห็นว่า เป็นปัญหาน้อย ในขณะที่ครูเห็นว่า เป็นปัญหาปานกลาง

ง. ปัญหาตัวครู ปัญหาที่ผู้บริหารและครูมีความเห็นตรงกันว่าเป็นปัญหามากคือ ครูต้องรับผิดชอบงานในหน้าที่มากเกินไป และเรื่องที่ผู้บริหารเห็นว่า เป็นปัญหามากคือรายได้และสวัสดิการน้อยเกินไป และครูไม่มีโอกาสรับวุฒิหรือเลื่อนตำแหน่งหลังจากที่ได้รับการศึกษาอบรมมาแล้ว ในขณะที่ครูเห็นว่า เป็นปัญหาปานกลาง และเรื่องที่ผู้บริหารและครูมีความเห็นตรงกันว่าเป็นปัญหาปานกลางคือ ครูขาดขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงาน และครูไม่มีโอกาสเข้ารับการอบรมเพิ่มพูนความรู้เกี่ยวกับหลักสูตร และทักษะวิชาชีพ ซึ่งผู้บริหารเห็นว่า เป็นปัญหาปานกลาง ในขณะที่ครูเห็นว่า เป็นปัญหาน้อย ส่วนปัญหาที่ผู้บริหารและครูมีความเห็นตรงกันว่ามีปัญหาน้อยคือ ครูขาดความรู้ความเข้าใจในหลักสูตรและวิชาชีพสอน

จ. ปัญหานักเรียน ปัญหาที่ผู้บริหารและครูเห็นตรงกันว่ามีปัญหามากคือ ปัญหาการขาดเรียน ซึ่งสาเหตุของการขาดเรียนนั้นผู้บริหารและครูมีความเห็นตรงกันว่าเป็นสาเหตุใหญ่ คือนักเรียนสุขภาพไม่ดี และนักเรียนช่วยผู้ปกครองหางาน

ส่วนปัญหาที่อยู่ในเกณฑ์ปานกลางที่ผู้บริหารและครูมีความเห็นตรงกันคือ นักเรียนไม่สนใจ
 ต่อการเรียน และนักเรียนมีความรู้ความสามารถแตกต่างกัน

4. ความคิดเห็นของผู้บริหาร-ครู เกี่ยวกับแนวทางการแก้ปัญหาของ
 โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน สรุปได้ดังนี้

4.1 ความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการแก้ปัญหาคือปัญหาทั่วไป

4.1.1 ขอความร่วมมือจากหน่วยราชการและเอกชนช่วยกัน
 ปรับปรุงและพัฒนาชุมชนที่โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนตั้งอยู่ ให้มีสภาพแวดล้อมที่ดี
 เช่น ปรับปรุงถนน ซักเจาะบ่อน้ำบาดาลแหล่งน้ำต่าง ๆ ฯลฯ

4.1.2 อบรมและให้ความรู้ด้านสุขภาพอนามัยตลอดจนมี
 การจัดโครงการอาหารกลางวันแก่นักเรียนและบุตรหลานของประชาชน

4.1.3 จัดอบรมด้านวิชาการเกษตร และส่งเสริมอาชีพ
 ต่าง ๆ ให้แก่ประชาชนในท้องถิ่น

4.2 ความคิดเห็นของผู้บริหาร-ครู เกี่ยวกับแนวทางการแก้ไขปัญห
 ทางการศึกษา

4.2.1 ความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการแก้ปัญหาคำแนะนำนโยบาย
 และวัตถุประสงค์ของการจัดการศึกษา

4.2.1.1 โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน ควรมี
 การกำหนดแผนปฏิบัติงานให้ชัดเจนและปฏิบัติอย่างจริงจัง

4.2.1.2 ผู้บริหารและผู้ปฏิบัติงาน ควรมีการกำหนด
 นโยบายร่วมกันเพื่อให้เกิดการสอดคล้องในการทำงาน

4.2.1.3 ควรมีการประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
 ของและมีการติดตามผลงานที่มอบหมายอย่างต่อเนื่อง

4.2.2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการแก้ไขปัญหาคำ
 การบริหาร

4.2.2.1 เพิ่มบุคลากรให้เพียงพอและ/หรือเปลี่ยนตัว
 บุคลากรให้เหมาะสมกับงานที่ปฏิบัติ

4.2.2.2 ส่งเสริมชมรมและให้ความรู้ด้านการดำเนินงานแก่บุคลากรฝ่ายบริหาร ซึ่งส่วนมากไม่เคยศึกษาค้นคว้ามาก่อน

4.2.2.3 กระจายงานให้บุคลากรรับผิดชอบอย่างทั่วถึง และควบคุมกำกับดูแลอย่างสม่ำเสมอ

4.2.2.4 ควรให้หน่วยงานระดับสูงสนับสนุนการดำเนินงานของโรงเรียนให้มากยิ่งขึ้น โดยการจัดสรรงบประมาณและจัดตั้งฝ่ายการศึกษาให้บริหารงานอย่างเป็นอิสระ

4.2.3 ความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการแก้ไขปัญหาค้นหลักสูตรการเรียนการสอน

4.2.3.1 ควรมอบหมายหน้าที่การงานให้เหมาะสมกับผู้ปฏิบัติ

4.2.3.2 จัดชมรมศึกษาเพิ่มเติม และดูแลงานด้านการเรียนการสอน โดยให้กองกำกับการ กองบังคับการ และกองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดนติดต่อประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

4.2.3.3 จัดอบรมครูใหม่ทักษะในการใช้สื่อและผลิตสื่อ โดยขอรับคำแนะนำการใช้สื่อจากวิทยาลัยครูที่รับผิดชอบ

4.2.4 ความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการแก้ไขปัญหาค้นตัวครู

4.2.4.1 จัดให้ครูมีการอบรมเพื่อส่งเสริมให้มีความรู้เพิ่มเติมอย่างน้อยปีละครั้ง

4.2.4.2 ควรจ้างบุคลากรภายนอกมาเป็นครูช่วยสอน เพื่อให้จำนวนครูสอดคล้องกับจำนวนนักเรียน

4.2.4.3 ให้กองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดนเสนอโครงการขยายตำแหน่งเพื่อบรรจุครูตำรวจตระเวนชายแดนที่มีวุฒิระดับปริญญาตรีเป็นตำรวจชั้นสัญญาบัตร

4.2.5 ความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการแก้ไขปัญหาค้นของนักเรียน

4.2.5.1 แนะนำให้ความรู้ เน้นให้เห็นคุณประโยชน์ และความสำคัญของการศึกษา รวมทั้งสภาพแวดล้อมของโรงเรียนให้เอื้อต่อการเรียนการสอน

4.2.5.2 หาสิ่งเร้าให้เด็กมีทัศนคติที่ดีต่อเพื่อนและ โรงเรียน

4.2.5.3 ติดตามและให้ความช่วยเหลือเด็กในเรื่อง สุขภาพอนามัย คอลอกอาหารการกินที่ดี โดยประสานงานกับเจ้าหน้าที่สาธารณสุขระดับต่างๆ

4.2.5.4 โรงเรียนหาโอกาสชี้แจงให้ผู้ปกครองทราบ ถึงผลเสียของการที่เด็กขาดโรงเรียน และขอความร่วมมือจากผู้ปกครองให้ส่งเด็กมาเรียน อย่างสม่ำเสมอ

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยทั้ง เอกสารและการสำรวจ ทำให้ทราบข้อเท็จจริง ซึ่งควรนำมา อภิปรายดังต่อไปนี้

1. จากผลการวิจัยเกี่ยวกับสภาพทางการศึกษาของโรงเรียนตำรวจตระเวน ชายแดนในจังหวัดปราจีนบุรี

1.1 คำนนโยบายและวัตถุประสงค์ของการจัดการศึกษา จากการศึกษา พบว่า โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนได้ดำเนินงานเป็นไปตามนโยบายและวัตถุประสงค์ ของการจัดการศึกษา โดยได้มีการเน้นการปฏิบัติในเรื่องการชดเชยความรู้หนังสือ และ ช่วยเหลือประชาชนที่ขาดโอกาสทางการศึกษาให้สามารถอ่านออกเขียนได้มากกว่าเรื่องอื่นๆ ทั้งนี้จะเห็นได้ว่านโยบายและวัตถุประสงค์ในการจัดการศึกษาของโรงเรียนตำรวจตระเวน ชายแดนนั้น ได้มีการกำหนดแนวทางการปฏิบัติไว้เป็น 2 แนวทาง คือ การปฏิบัติในเรื่อง เกี่ยวกับการศึกษา และอีกแนวทางหนึ่งเป็นเรื่องเกี่ยวกับการช่วยเหลือประชาชน กล่าวคือ การดำเนินงานของโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนมีส่วนช่วยให้เด็ก ๆ และเยาวชน ที่อยู่อาศัยตามชนบทห่างไกลได้มีความรู้และยังเป็นการแบ่งเบาภาระหน่วยงานของรัฐที่มีหน้าที่ใน การจัดการศึกษาโดยตรง แต่ไม่สามารถเข้าไปจัดตั้งโรงเรียนในท้องถิ่นห่างไกลเช่นนี้ได้ นอกจากนี้ยังทำให้ประชาชนได้รับการช่วยเหลือในสิ่งต่าง ๆ อีกด้วย ซึ่งในเรื่องนี้เห็นว่า นโยบายดังกล่าว เป็นนโยบายที่เหมาะสมกับสภาพของท้องถิ่นก็จริงอยู่ แต่นโยบาย และ

วัตถุประสงค์ดังกล่าวก็ยังมีไค่มุ่งเน้นทางด้านการศึกษาโดยตรง ทั้งนี้เนื่องจากหน่วยงาน
 ดำรงตระเวนชายแดนมิไค่เป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบทางด้านการศึกษาโดยเฉพาะ ดังที่
 พนม พงษ์ไพบูลย์ ไค่กล่าวว่า "การศึกษาที่เป็นอยู่ปัจจุบันอยู่ในความรับผิดชอบของหลาย
 หน่วยงาน บางระดับบางประเภทไม่มีกฎหมายรองรับ การจัดการศึกษามารั้งเกิดปัญหา
 เพราะขาดเอกภาพเรื่องนโยบาย ขาดความชัดเจนของหลักการ ขอบเขตอำนาจและ
 ความรับผิดชอบ"¹

1.2 ด้านการบริหารและการดำเนินงาน พม่าโรงเรียนดำรง
 ตระเวนชายแดนในจังหวัดปราจีนบุรีมีการกำหนดขั้นตอนการวางแผนดำเนินงานไว้ชัดเจน
 และเป็นไค่เข้าใจของผู้ร่วมงาน ซึ่งบุคลากรของโรงเรียนส่วนใหญ่มีความเข้าใจไค่เกี่ยวกับ
 ระเบียบต่าง ๆ ของโรงเรียน จะเห็นว่าแผนการดำเนินงานซึ่งถือเป็นเครื่องมือสำคัญใน
 การบริหารงานโรงเรียนนั้นเป็นการสรุปรวบรวมข้อมูลต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับโรงเรียน และ
 รายละเอียดการปฏิบัติงานของโรงเรียนไว้ในที่เดียวกัน ทำให้สามารถเห็นภาพรวมและ
 ทิศทางการดำเนินงานไค่ชัดเจน สามารถใช้เป็นเครื่องมือในการปฏิบัติงานไค่อย่างมี
 ประสิทธิภาพ ซึ่งการทำงานนั้นจะบรรลุผลสำเร็จไค่ต้องมีการวางแผนและนำแผนไปปฏิบัติ
 ซึ่งจะไค่โดยมากน้อยเพียงไรนั้นขึ้นอยู่กับบุคลากรของโรงเรียนและการประสานงานกับ
 หน่วยงานฝ่ายต่าง ๆ เป็นสำคัญ² ส่วนในการปฏิบัติงานโรงเรียนไค่มีการจัดประชุมชี้แจง
 เพื่อให้บุคลากรฝ่ายต่าง ๆ ของโรงเรียนมีความเข้าใจตรงกัน ประมาณเดือนละ 1-2
 ครั้ง และในการติดต่อประสานงานกับหน่วยงานอื่น ๆ ไค่คือ ส่วนงานการประถมศึกษาอำเภอ
 และจังหวัด เกษตรอำเภอ พัฒนาการและสาธารณสุขอำเภอ เป็นต้น ด้วยเหตุผลที่ว่าภารกิจ
 ของหน่วยงานจะดำเนินไปจนบรรลุวัตถุประสงค์ที่วางไว้ไค่โดยอมต้องอาศัยความเข้าใจและ
 ความร่วมมือและประสานงานกับฝ่ายต่าง ๆ การประสานงานจึงนับว่าเป็นปัจจัยที่จำเป็น
 ต่อการดำเนินงานของหน่วยงาน

¹พนม พงษ์ไพบูลย์, เลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, ไทยรัฐ
 (17 เมษายน 2534): 8.

²วิธนา ช่างรักษา, "โรงเรียนดำรงตระเวนชายแดนบ้านเมืองทอง,"
ไทยรัฐ (11 กันยายน 2532): 6.

ในการจัดบุคลากรนั้น โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนใน จังหวัดปราจีนบุรีมีการจัดครูเข้าสอนในชั้นเรียน โดยพิจารณาจากความรู้ความสามารถ ทางการศึกษา ทั้งนี้ครูที่สอนเป็นข้าราชการตำรวจ ซึ่งส่วนใหญ่ไม่ได้ผ่านการอบรมทาง วิชาครูมาก่อน ฉะนั้นการจัดครูเข้าสอนจึงต้องคำนึงถึงความรู้ความสามารถ ซึ่งผู้สอนจะ ได้รับการคัดเลือกจากกองกำกับการตำรวจตระเวนชายแดนเขต 2 โดยตรง โดยจะ คัดเลือกตำรวจตระเวนชายแดนที่มีความรู้ความสามารถในด้านการศึกษา มีบุคลิกและ มนุษยสัมพันธ์ที่ดี เป็นพิเศษมาเป็นครูผู้สอนในโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน

การได้รับเงินทุนในการดำเนินงานนั้น โรงเรียนตำรวจตระเวน ชายแดนในจังหวัดปราจีนบุรีได้รับทุนดำเนินงานจากกองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดน กรมตำรวจ และจากการบริจาคของผู้มีจิตศรัทธา ทั้งนี้เนื่องจากกิจกรรมของโรงเรียน ตำรวจตระเวนชายแดนนั้นไม่มีรายได้จากการเรียนการสอน แต่เป็นการศึกษาสงเคราะห์ ที่ทางหน่วยงานตำรวจตระเวนชายแดนจัดให้แก่เด็กเรียนและเยาวชนโดยไม่คิดมูลค่าใดๆ โรงเรียนจึงต้องอาศัยเงินทุนจากหน่วยงานทั้งสองแห่งดังกล่าว โดยเงินทุนอุดหนุนที่ทาง ราชการคือกองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดนให้แก่โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน นั้นมิได้เป็นเงินดำเนินการจัดการศึกษาโดยตรง แต่เป็นเงินงบประมาณด้านกิจการพลเรือน ของกองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดน³ จากการศึกษาพบว่าเกือบทุกโรงเรียนจะมี ปัญหาการเงินทุนในการดำเนินงาน ทำให้หลายแห่งไม่สามารถดำเนินงานให้เป็นไปตาม โครงการที่วางไว้ ผู้วิจัยจึงมีความเห็นว่าความเจริญก้าวหน้าของโรงเรียนนั้นขึ้นอยู่กับ ความร่วมมือของทางราชการและประชาชนทั่วไปเป็นสำคัญ

ส่วนการใช้จ่ายเงินของโรงเรียนนั้น จากการวิจัยพบว่าโรงเรียน มีระเบียบการใช้จ่ายเงินที่เคร่งครัดรัดกุมมาก ซึ่งรายจ่ายของโรงเรียนได้ใช้จ่ายไปในเรื่อง อาหารกลางวันเด็กมากที่สุด ทั้งนี้เนื่องจากโรงเรียนต้องดำเนินงานโครงการอาหารกลางวัน ในอุปถัมภ์ของสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ซึ่งสิ่งที่โรงเรียนต้องใช้จ่าย

³สัมภาษณ์ พ.ต.ท.อำไพ มีสมบัติ, พ.น.บ.2 กก.5 อก.ตชด., 18 กรกฎาคม

ตลอดปี คือ การซื้อข้าวและอาหารเสริม ตลอดจนการลงหุ้นทำกาารเกษตรเพื่อนำผลผลิตมาใช้ในโครงการอาหารกลางวันอีกด้วย ซึ่งนับว่ายังไม่พอเพียง โดยเฉพาะในฤดูแล้ง ซึ่งเป็นช่วงเวลาที่ขาดคนน้ำมาก ทำให้พืชผักไม่เจริญงอกงาม ไม่สามารถนำมาประกอบอาหารได้ โรงเรียนจะต้องจัดเงินในส่วนอื่นมาช่วยเหลือในค่านอาหารกลางวันเพิ่มขึ้นซึ่งทำให้โรงเรียนต้อง รับภาระหนักในค่านนี้ ผู้วิจัยจึงมีความเห็นว่าอาหารกลางวันเป็นสิ่งที่จำเป็นสำหรับเด็ก โดยเฉพาะอย่างยิ่งเด็กในโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนซึ่งมีสภาพยากจน มีอาหารไม่พอที่จะบริโภค ทำให้ภาวะโภชนาการต่ำ ซึ่งส่งผลกระทบต่อการพัฒนาทางร่างกายและสติปัญญาของเด็กซึ่งมีผลกระทบต่อการเรียนการสอนของเด็ก ดังนั้นโครงการอาหารกลางวันของโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนจึงเป็นโครงการที่ดีมากโครงการหนึ่งที่ได้นำมาดำเนินการสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการจัดตั้งโรงเรียนที่ว่า " เพื่อช่วยส่งเสริมสุขภาพอนามัยตลอดจนโภชนาการที่ถูกต้องในเด็ก"⁴

ค่านอาคารสถานที่ พบว่า โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนในจังหวัดปราจีนบุรีส่วนใหญ่มีอาคารสถานที่ โตะ เก้าอี้ ฯลฯ ไม่เพียงพอกับความต้องการในการใช้สอย เนื่องจากการจัดตั้งโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนนั้นดำเนินการโดยมิได้ใช้งบประมาณของทางราชการ การจัดสร้างก็ใช้แรงงานจากประชาชนในท้องถิ่นรวมทั้งตำรวจตระเวนชายแดนสร้างอาคารเรียนชั่วคราว ซึ่งต่อมาได้มีผู้มีจิตศรัทธา ใ้แก่หน่วยราชการ องค์กร ตลอดจนคณะบุคคลภายนอกได้บริจาคทรัพย์สิน อุปกรณ์การเรียนการสอนให้แก่โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนโดยผ่านกองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดน ซึ่งในบางครั้งบุคคลจากหน่วยงานต่าง ๆ เหล่านี้ได้เดินทางไปเยี่ยมเด็กถึงโรงเรียน พร้อมกับแจกสิ่งของใช้ที่จำเป็นให้ด้วย นอกจากนี้ยังได้มีพระมหากรุณาธิคุณจากพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ สมเด็จพระนางเจ้าพระบรมราชินีนาถ สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี และพระบรมวงศานุวงศ์ ใ้พระราชทานพระราชทรัพย์ให้แก่โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน ซึ่งทำให้คณะบุคคล ส่วนราชการภาคเอกชนมากมายได้สมทบทุนอุดหนุน

⁴ กองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดน, กรมตำรวจ, "เอกสารประกอบการบริหารโรงเรียนชาวเขาและประชาชนไกลคมนาคม," 2529, หน้า 3.

ถวาย⁵ ซึ่งโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนในจังหวัดปราจีนบุรีเป็นโรงเรียนส่วนหนึ่งที่
ที่ได้รับพระมหากรุณาธิคุณดังกล่าวด้วย

ส่วนกิจกรรมที่โรงเรียนจัดให้นักเรียนอย่างสม่ำเสมอตลอด
มาอันส่วนใหญ่ได้แก่ อุปลักษณ์กีฬา คณิต และบริการแนะแนวการแก้ปัญหานักเรียนคือ ปัญหา
ด้านสุขภาพ ปัญหาการเรียน ผลการเรียนต่ำ และปัญหาด้านการศึกษาต่อ เป็นต้น ส่วน
บริการที่จัดให้แก่ชุมชนได้แก่ การอบรมความรู้ต่าง ๆ ให้แก่ประชาชน เช่น ความรู้ด้าน
การประกอบอาชีพ ความรู้ด้านโภชนาการ การป้องกันรักษาสุขภาพอนามัย และการปลูกฝัง
ความเป็นไทย ซึ่งบริการดังกล่าวโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนในจังหวัดปราจีนบุรีได้
กำหนดไว้ในแผนปฏิบัติงานประจำปีของโรงเรียน เช่น โครงการจัดการแข่งขันกีฬาภายใน
โครงการบริการสุขภาพอนามัย โครงการประชาสัมพันธ์ในโรงเรียน โครงการอบรมด้าน
อาชีพการเกษตร เป็นต้น

ในด้านวิชาการของโรงเรียนนั้น ปรากฏว่าทางโรงเรียนได้
มีการปฏิบัติหลายลักษณะคือ การนำผลการสอบแต่ละครั้งมาปรับปรุงการเรียนการสอน
และจากข้อคิดเห็นของการประชุมสัมมนาของครูตำรวจตระเวนชายแดนด้วยกัน เพื่อนำ
ข้อเสนอแนะเป็นแนวทางในการพัฒนาคุณภาพของโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนให้
ทัดเทียมกันกับโรงเรียนสังกัดอื่น ๆ แต่เนื่องจากโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนใน
จังหวัดปราจีนบุรีที่เปิดสอนอยู่ขณะนี้บางแห่งมีมาตรฐานอยู่แล้ว แต่ทางตำรวจตระเวน
ชายแดนไม่ยอมโอนกิจการให้แก่สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติไป
ดำเนินการ เนื่องจากประชาชนในท้องถิ่นที่โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนตั้งอยู่มีความ
ต้องการที่จะให้ตำรวจตระเวนชายแดนรับดำเนินการต่อไป

การสนับสนุนงานด้านวิชาการของโรงเรียน พบว่าโรงเรียน
ส่วนใหญ่ได้มีการสนับสนุนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน รองลงมาคือสนับสนุนให้ครู
ได้รับความรู้เพิ่มเติม กิจกรรมการเรียนการสอนถือเป็นงานหลักของโรงเรียนที่จะช่วย

---

⁵ กองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดน, กรมตำรวจ, "เอกสารประกอบ
การบริหารโรงเรียนชาวเขาและประชาชนไกลคมนาคม," 2529. (อัคราเนาว)

ให้ผู้เรียนบรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายของการจัดการศึกษา ครูจะต้องส่งเสริมและนำเทคนิควิธีการใหม่ๆ ที่เหมาะสมมาใช้ดำเนินงานในการจัดกิจกรรมทุกประเภททั้งในและนอกโรงเรียน เพื่อให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ที่วางไว้ สำหรับการสนับสนุนให้ครูตำรวจตระเวนชายแดนได้รับความรู้เพิ่มเติมนั้นก็เป็นการส่งเสริมให้ครูตำรวจตระเวนชายแดนได้มีวิถีทางครู เพราะครูตำรวจตระเวนชายแดนในจังหวัดปราจีนบุรีส่วนมากที่ได้รับการแต่งตั้งให้มาทำการสอนนั้น ส่วนใหญ่ไม่มีวิถีทางครูมาก่อน การให้ครูมีความรู้เพิ่มเติมนี้จึงจำเป็นอย่างยิ่ง ซึ่งครูเหล่านั้นจะได้นำทักษะและประสบการณ์ต่าง ๆ มาถ่ายทอดให้แก่ักเรียน

ด้านความสัมพันธ์กับชุมชน จากการวิจัยพบว่า การดำเนินงานของโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนในจังหวัดปราจีนบุรี ส่วนใหญ่ได้รับความร่วมมือช่วยเหลือจากประชาชนและผู้ปกครองนักเรียนในท้องถิ่น ซึ่งความช่วยเหลือที่ได้รับนี้ ได้แก่ แรงงาน เช่น การก่อสร้างและซ่อมแซมอาคารเรียน การจัดหาอาหารกลางวัน การทำกิจกรรมในวันสำคัญ ฯลฯ เป็นต้น ส่วนความร่วมมือช่วยเหลือและสนับสนุนที่ได้รับจากศิษย์เก่า นั้นยังมีน้อย เนื่องจากศิษย์เก่า เมื่อจบการศึกษาจากโรงเรียนแล้วจะต้องเดินทางไปทำงานหาและประกอบอาชีพยังที่อื่น ดังนั้นความร่วมมือจึงยังคงได้รับน้อยจากศิษย์เก่า ส่วนความต้องการที่ทางโรงเรียนต้องการให้ทางราชการช่วยเหลือนั้น โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนต้องการความช่วยเหลือทางด้านการเงินมากที่สุด เนื่องจากโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนได้รับงบประมาณในแต่ละปีน้อยไม่พอเพียงต่อการใช้จ่าย โดยเฉพาะอย่างยิ่งมีการใช้จ่ายเป็นค่าอาหารกลางวันมากที่สุด ถึงอย่างไรก็ตามก็ยังมีผู้มีจิตศรัทธาได้ให้การบริจาคทุนทรัพย์และวัสดุอุปกรณ์ให้แก่โรงเรียนอยู่เสมอ⁶

ด้านการประชาสัมพันธ์ โรงเรียนได้มีการประชาสัมพันธ์กิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียนโดยผ่านนักเรียนและโรงเรียนต่าง ๆ เพื่อให้บุคคลทั่วไปทราบถึงการดำเนินงานของโรงเรียน นับว่าเป็นสิ่งที่ดีเพราะว่าประชาชนทั่วไปจะได้ให้ความร่วมมือและให้การสนับสนุนช่วยเหลือ

⁶สัมภาษณ์ จ.ส.ต. เศษ ปานอำ, ครูใหญ่โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน บ้านคลองตะเคียนชัย, 15 กันยายน 2531.

ส่วนความคิดเห็นของครูตอการโอนกิจการโรงเรียนตำรวจ
ตระเวนชายแดนนั้น ครูส่วนใหญ่มีความเห็นว่าไม่ต้องการที่จะมอบโอนกิจการโรงเรียน
ตำรวจตระเวนชายแดนให้แก่อำนาจงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (สพช.)
หึ่งนี้อาจเนื่องมาจากครูตำรวจตระเวนชายแดนมีโอกาสได้รับความก้าวหน้าทางด้านวิชาการ
อีกหึ่งยังมีความผูกพันกับ เด็กและคูปครองในชุมชน ทำให้ลักษณะความเป็นอยู่ไม่ตองเสี่ยงภัย
เหมือนกับตำรวจตระเวนชายแดนซึ่งตองออกอากาศตระเวนตรวจปราบวิเวงชายแดน บางครั้ง
ตองประสบกับปัญหาและอุปสรรคทาง ๆ มากมาย ดังนั้นจึงทำให้ครูตำรวจตระเวนชายแดน
ตองการที่จะทำการสอนนักเรียนตอไป

1.3 คำนหลักสูตรการเรียนการสอน

ครูในโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนในจังหวัดปราจีนบุรี
ส่วนใหญ่มีความเห็นว่า หลักสูตรที่ใช้ในโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนนั้นมีความเหมาะสม
กับสภาพท้องถิ่นแล้ว ซึ่งครูส่วนใหญ่ที่เคยผ่านการอบรมหรือสัมมนาเกี่ยวกับหลักสูตรมาบ้าง
แล้วจากวิทยาลัยครูต่าง ๆ จะเห็นว่าหลักสูตรเป็นองค์ประกอบสำคัญยิ่งของการจัดการศึกษา
การจัดการศึกษาประเภทใดและระดับใดจะขาดหลักสูตรเสียมิได้ เพราะหลักสูตรเป็นโครง
ร่างกำหนดไว้ว่าจะให้เด็กได้รับประสบการณ์อะไรบ้างจึงจะเป็นประโยชน์ต่อการดำรงชีวิต
ของเด็กและสังคมซึ่งเขามีชีวิตอยู่⁷ สำหรับโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนนั้นมิได้กำหนด
หลักสูตรขึ้นมาใช้โดยตรง แต่ได้นำหลักสูตรประถมศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2521 มาใช้ ดังนั้น
กระบวนการเรียนการสอนจึงเป็นไปตามหลักสูตรประถมศึกษา พ.ศ.2521 ทุกประการ
แต่ยังมีครูส่วนหนึ่งมีความคิดเห็นว่าหลักสูตรที่ใช้อยู่ในโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนใน
จังหวัดปราจีนบุรีนั้นยังไม่มีความเหมาะสม ซึ่งก็น่าจะเป็นไปได้ว่าสภาพแวดล้อมและสภาพ
ของท้องถิ่นโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนในจังหวัดปราจีนบุรีนั้นสภาพพื้นที่และสภาพ
ความเป็นอยู่ค่อนข้างลำบาก และอยู่ห่างไกลชุมชน และล่อแหลมต่อการแทรกซึมของคูปการ
ร้าย และกองกำลังต่างชาติ ดังนั้นหลักสูตรและวิธีการจัดการเรียนการสอนน่าจะไดรับ

⁷ วีระ คันตระกูล และคณะ, คู่มือวิชาการชั้นมาตรฐาน (กรุงเทพมหานคร:
สำนักพิมพ์อุคมศึกษา, 2526), หน้า 225.

การปรับปรุงให้เหมาะสมและเอื้ออำนวยต่อสภาพการดำรงชีวิตของชุมชนที่โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนตั้งอยู่ ซึ่งผลการเรียนการสอนนั้นน่าจะทำให้นักเรียนสามารถนำไปใช้ในวิถีประจำวันได้อย่างเหมาะสมด้วย

ส่วนในค่านเอกสารประกอบหลักสูตร เช่น หลักสูตร ประมวล การสอน คู่มือครู โครงการสอน เอกสารหรือตำราเรียนต่าง ๆ โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนในจังหวัดปราจีนบุรีส่วนใหญ่จะมีเอกสารดังกล่าวบางเล่ม ซึ่งยังไม่เพียงพอกับความต้องการ จะเห็นว่าในการดำเนินการสอนของครูนั้น ถ้าครูมีแค่เฉพาะหลักสูตรอย่างเดียวเท่านั้นจะไม่สามารถนำไปใช้ในการสอนได้อย่างสะดวก การที่จะให้หลักสูตรใช้ได้จริง ๆ สิ่งเหล่านี้จะต้องจัดทำเป็นเอกสารหนังสือต่าง ๆ ขึ้นหลายอย่าง ซึ่งเรียกว่า เอกสารหลักสูตร และเอกสารหลักสูตรนั้นจะเป็นตัวเชื้อให้หลักสูตรไปสู่ชั้นเรียน⁸

ในการเตรียมการสอนนั้นพบว่า ครูส่วนใหญ่จะเตรียมการสอนทุกครั้งที่สอน ส่วนวิธีการสอนที่ครูใช้มากที่สุดคือ การบรรยาย รองลงมาคือการฝึกปฏิบัติ ซึ่งผู้วิจัยมีความคิดเห็นว่าการสอนของครูเป็นสิ่งสำคัญที่สุดที่จะทำให้นักเรียนได้รับความรู้ และเจตคติที่ดีในปัจจุบัน สำหรับวิธีการสอนในโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนในจังหวัดปราจีนบุรี ส่วนใหญ่โดยทั่วไปครูส่วนมากนิยมการสอนแบบบรรยายนั้นเนื่องจากว่าโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนจะขาดแคลนวัสดุอุปกรณ์และสื่อประกอบการเรียนการสอน ทำให้ครูไม่สามารถจะใช้วิธีสอนอย่างอื่นที่เหมาะสมมาใช้ได้ ดังที่ บำเพ็ญ โทะประจักษ์ โค้ให้ข้อเสนอแนะไว้ในงานวิจัยเรื่อง "สถานภาพสื่อทัศนูปกรณ์ของโรงเรียนชาวเขาและประชาชนไกลคมนาคม" ว่า ผู้บริหารควรจะต้องประมาณค่าทัศนศึกษาให้ทุกโรงเรียน และสนับสนุนทัศนูปกรณ์ให้เพียงพอกับการใช้ของครู ตลอดจนความรู้และประสบการณ์

⁸ วีระ ตันตระกูล และคณะ, คู่มือวิชาการชั้นมาตรฐาน, หน้า 285.

ทางด้านโสตทัศนศึกษา⁹ ปัญหาในการสอนที่สำคัญอีกประการหนึ่งคือ การที่ครูใช้วิธีสอนแบบบรรยายวิธีเดียว แต่สำหรับครูตำราจระเวณชายแดนนั้น ยังขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับวิธีสอน ดังนั้นการสอนจึงใช้วิธีการบรรยายเป็นส่วนใหญ่

วิธีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ส่วนใหญ่ครูผู้สอนจะใช้วิธีการสอนหลายๆวิธีประกอบกันให้เหมาะสมกับสภาพของนักเรียน โดยเปิดโอกาสให้นักเรียนแสดงความคิดเห็น และศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมจากแหล่งความรู้อื่น ๆ เช่น ห้องสมุด ซึ่งนักเรียนส่วนใหญ่ก็ให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี สำหรับในการสอนของครูนั้นได้ปลูกฝังทัศนคติและนิสัยที่ดีให้แก่ นักเรียน คือความเป็นประชาธิปไตยและความสามัคคี ซึ่งลักษณะดังกล่าวเป็นจุดหมายและวัตถุประสงค์ของหลักสูตรประถมศึกษา พ.ศ.2521 อยู่แล้ว ส่วนในการดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ครูจะต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง เป็นต้นว่า การเลือกตั้งหัวหน้าชั้น การให้นักเรียนเป็นผู้นำในการปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ การร่วมกันทำความสะอาดชั้นเรียน ฯลฯ เป็นต้น และกิจกรรมดังกล่าวครูผู้สอนจะต้องควบคุมดูแลให้คำปรึกษาแนะนำควบคู่ไปด้วย

การจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการเรียนการสอนของโรงเรียนตำราจระเวณชายแดนในจังหวัดปราจีนบุรีนั้น นักเรียนส่วนใหญ่ให้ความร่วมมือเป็นอย่างดีทุกครั้ง โดยเฉพาะอย่างยิ่งกิจกรรมทางด้านกีฬา ซึ่งการจัดกิจกรรมของโรงเรียนตำราจระเวณชายแดนนั้นเป็นส่วนสำคัญประการหนึ่งในการส่งเสริมให้นักเรียนเกิดพัฒนาการในด้านต่าง ๆ เช่น ร่างกาย จิตใจ หักษะ ความเป็นผู้นำ การกล้าแสดงออก การร่วมมือปฏิบัติงาน เป็นต้น¹⁰ ซึ่งผู้วิจัยมีความคิดเห็นว่าโรงเรียนควรได้เปิดโอกาสให้นักเรียนได้

⁹ บำเพ็ญ โตะประคู้, "สถานภาพโสตทัศนูปกรณ์ของโรงเรียนชาวเขาและประชาชนไกลคมนาคม" (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชาโสตทัศนศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2524), หน้า ๗.

¹⁰ อมรชัย ตันติเมธ, "การบริหารงานภายในโรงเรียน," จันทร์เกษม 160 (พฤษภาคม-มิถุนายน 2524): 7.

กระทำกิจกรรมนั้น นอกจากจะเป็นการส่งเสริมและพัฒนาเด็กและเยาวชนโดยตรง ยังเป็นการส่งเสริมในด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนกับ โรงเรียนประถมศึกษาอื่น ๆ ในท้องถิ่นเดียวกันอีกด้วย เนื่องจากทุก ๆ ปี โรงเรียน ประถมศึกษาแต่ละกลุ่มโรงเรียนที่อยู่ใกล้เคียงกันจะมีโครงการจัดการแข่งขันกีฬา-กรีฑา ระหว่างโรงเรียน ดังนั้นโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนจึงมีโอกาสดูส่งนักกีฬาเข้าร่วมกิจกรรมดังกล่าวด้วย ส่วนกิจกรรมอื่น ๆ ได้แก่ กิจกรรมทางด้านวิชาการนั้น จากการวิจัย พบว่า ผู้บริหารและครูยังมีความเห็นแตกต่างกันเนื่องจากผู้บริหารซึ่งเป็นผู้วางแผนงานในการจัดกิจกรรมทางด้านวิชาการ เช่น การสอนซ่อมเสริม การจัดมุมประสบการณ์ต่าง ๆ ซึ่งได้จัดทำเป็นแผนงานปฏิบัติของโรงเรียนอยู่แล้ว แต่ครูปฏิบัติไม่สามารถปฏิบัติให้เป็นไปตามแผนงานที่ผู้บริหารได้กำหนดไว้อย่างครบถ้วน เนื่องจากครูซึ่งเป็นผู้ปฏิบัติต้องทำการสอนและงานพิเศษด้านอื่น ๆ อีก ซึ่งก็มากพออยู่แล้ว โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนบางแห่ง ก็มีครูไม่ครบจำนวนชั้นเรียน ต้องรับผิดชอบการสอนหลาย ๆ ชั้นในเวลาเดียวกัน ทำให้ไม่สามารถปฏิบัติกิจกรรมทางด้านวิชาการได้ครบถ้วนตามที่ผู้บริหารได้กำหนดไว้ในแผนงานและโครงการ ส่วนกิจกรรมทางด้านกรีฑาวิ่งหรือเล่นนันทนาการนั้น ถึงแม้ว่าโรงเรียนจะมีได้กำหนดเป็นแผนงานหรือโครงการไว้ก็ตาม แต่ครูผู้สอนสามารถที่จะจัดกิจกรรมด้านนี้สอดแทรกในระหว่างการสอนให้แก่ผู้เรียนได้ และยังเป็นการสร้างบรรยากาศที่ดีในชั้นเรียนอีกด้วย

ในการวัดผลปรากฏว่า ครูตำรวจตระเวนชายแดนในจังหวัดปราจีนบุรี ส่วนใหญ่ใช้วิธีหลายวิธีประกอบกัน คือ ใช้ข้อสอบ การตรวจผลงาน การปฏิบัติจริง นับว่าเป็นการวัดผลที่ถูกต้องเหมาะสม เพราะการที่จะวัดผลได้ครบทุกด้านนั้นครูจะต้องรู้จักเครื่องมือที่จะนำไปใช้ในการวัดผลหลาย ๆ ชนิด มิใช่เพียงแบบใช้ข้อทดสอบเท่านั้น ซึ่งเทคนิคต่างๆที่จะใช้เป็นเครื่องมือในการวัดผลได้แก่ การสังเกต การสัมภาษณ์ การตรวจผลงาน การปฏิบัติจริง และการทดสอบการวิจัยพบว่า การวัดผลและประเมินผล ตลอดจนการติดตามผลเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนของโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนเป็นหน้าที่ของผู้บริหารโรงเรียน และครูผู้สอนจะทดสอบเป็นระยะตามลักษณะการจัดประสบการณ์และ

เนื้อหาวิชา¹¹ ส่วนการวัดผลและประเมินผลเพื่อจัดให้ผู้เรียนได้เลื่อนชั้นปลายปีนั้น โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนจะต้องประสานงานกับโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษาแห่งชาติที่อยู่ในเขตใกล้เคียงกัน โดยโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนจะต้องนำผลการสอบของนักเรียนไปให้โรงเรียนประถมศึกษา สำนักงานการศึกษาแห่งชาติอนุมัติผล ทั้งนี้เป็นไปตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการประเมินผลการเรียน

ส่วนสาเหตุที่นักเรียนไม่สามารถจบการศึกษาตามกำหนดเวลาเรียน จากการวิจัยพบว่า นักเรียนขาดเรียนบ่อย เนื่องจากต้องช่วยพ่อแม่ประกอบอาชีพอยู่ที่บ้าน นักเรียนมีการเจ็บป่วยบ่อย และอีกส่วนหนึ่งพบว่า ขาดแคลนอุปกรณ์การเรียน เครื่องแบบนักเรียน เด็กที่ขาดเรียนอยู่เป็นประจำอันอาจเนื่องมาจากสาเหตุใดสาเหตุหนึ่งนั้นย่อมทำให้เกิดปัญหาติดตามมาหลาย ๆ อย่าง โดยเฉพาะกับตัวเด็กเอง ซึ่งจะทำให้เด็กคงกล่าวเรียนไม่ทันเพื่อน ๆ ในที่สุดก็จะเกิดความเบื่อหน่ายโรงเรียนและออกกลางคันจากโรงเรียนไปก่อนที่จะเรียนจบหลักสูตร¹² ดังนั้นครูผู้สอนจึงต้องมีการป้องกันและติดตามเด็กที่ขาดเรียนอยู่เป็นประจำให้มาเรียนอย่างสม่ำเสมอ โดยหาโอกาสชี้แจงให้ผู้ปกครองทราบถึงผลเสียของการที่เด็กขาดเรียน และขอความร่วมมือจากผู้ปกครองให้ส่งเด็กมาเรียนอย่างสม่ำเสมอต่อไป

1.4 ผู้บริหารและครูโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน

ผู้บริหารและครูโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนในจังหวัด

ปราจีนบุรี ส่วนใหญ่เป็นตำรวจตระเวนชายแดน รองลงมาคือครูพลเรือนช่วยสอน จากการวิจัยพบว่าครูตำรวจตระเวนชายแดนนั้นจะมีการคัดเลือกจากราชการตำรวจตระเวนชายแดนที่มีความรู้ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 หรือมัธยมศึกษาปีที่ 6 ขึ้นไป เป็นผู้ที่มีความรู้ทาง

¹¹กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ, "หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521," 2520. (อัคราเนนา).

¹²สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, กระทรวงศึกษาธิการ, "แนวทางการติดตามเด็กที่ขาดเรียน," 2532. (อัคราเนนา).

การศึกษาเป็นอย่างดี แต่การมีความรู้วิชาสามัญเพียงเท่านั้นย่อมไม่เพียงพอ ฉะนั้นเพื่อให้
 คำรวจเหล่านี้มีทักษะในเรื่องการเรียนการสอนตามหน้าที่ของครูเพิ่มขึ้น จึงได้จัดให้มีการ
 ฝึกอบรมเพิ่มเติมความรู้เป็นประจำทุกปีโดย เชิญอาจารย์จากวิทยาลัยครูและผู้ที่ทรงคุณวุฒิ
 ความลักษณะวิชาเป็นวิทยากรบรรยาย ส่วนครูพลเรือนช่วยสอน (อาสาสอนโดยไม่รับเงิน
 ค่าตอบแทน) กองกำกับการตำรวจตระเวนชายแดนเขต 2 อธิบดีประเทศจะเป็นผู้พิจารณา
 ซึ่งมีหลักสูตรคือผู้สมัครจะไม่เรียกองค์ความรู้ใด ๆ ทั้งสิ้น และต้องปฏิบัติตามระเบียบของ
 โรงเรียนโดยเคร่งครัด

จากการสำรวจยังพบว่าครูตำรวจตระเวนชายแดนในจังหวัด
 ปราจีนบุรีส่วนใหญ่ไม่มีวุฒิทางครู เนื่องจากตำรวจตระเวนชายแดนที่ทำหน้าที่เป็นครูสอนนั้น
 ส่วนใหญ่ไม่เคยได้รับการศึกษาวิชาครูมาก่อน มีความรู้แต่วิชาตำรวจเท่านั้น เมื่อต้องมาทำ
 หน้าที่ครูจึงจำเป็นต้องปรับพื้นฐานความรู้เสียใหม่ให้เหมาะสมกับหน้าที่ของครูเหล่านี้มี
 ทักษะเกี่ยวกับการเรียนการสอนตามหน้าที่ของครูเพิ่มขึ้น ดังนั้นทางกองกำกับการตำรวจ
 ตะเวนชายแดนเขต 2 จึงได้จัดให้มีการฝึกอบรมความรู้เพิ่มเติมเป็นประจำทุกปี โดย
 เชิญอาจารย์จากมหาวิทยาลัย วิทยาลัยและผู้ที่ทรงคุณวุฒิความลักษณะวิชาเป็นวิทยากร
 บรรยาย นอกจากนี้ก็ยังมีกรอบรมศึกษาภาคฤดูร้อน (อ.ศ.ร.) ของคุรุสภา และการศึกษา
 อบรมเฉพาะวิชาที่หน่วยงานต่าง ๆ จัดขึ้นเป็นครั้งคราวอีกด้วย

ส่วนประสบการณ์การทำงานของครูโรงเรียนตำรวจตระเวน
 ชายแดน พบว่า ส่วนใหญ่มีประสบการณ์การทำงานระหว่าง 2-4 ปี เนื่องจากนโยบาย
 กองกำกับการตำรวจตระเวนชายแดนให้มีการสับเปลี่ยนโยกย้ายครูอยู่เสมอ ส่วนครูอาสา
 ช่วยสอนนั้น เป็นครูอาสาสมัครสอนด้วยความสมัครใจ ระยะเวลาทำงานขึ้นอยู่กับความ
 พอใจเป็นสำคัญ

สำหรับหน้าที่ของครูตำรวจตระเวนชายแดน จากการวิจัยพบว่า
 คุรุมีการฝึกหลายค่านนอกจากการสอน กล่าวคือครูตำรวจตระเวนชายแดนในจังหวัดปราจีนบุรี
 ยังต้องปฏิบัติภารกิจค่านอื่น ๆ อีกหลายประการ ดังนี้¹³

¹³ กองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดน, กรมตำรวจ, "เอกสารประกอบการบริหารโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน," 2529. (อักษราเนา).

1. ด้านความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน เนื่องจากครูโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนเป็นเจ้าของหน้าที่ตำรวจ มีหน้าที่ป้องกันปราบปรามอาชญากรรม
2. ให้การรักษาพยาบาลเบื้องต้น
3. การพัฒนาชนบท โดยที่กองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดนมีนโยบายที่จะให้ทำการพัฒนาหมู่บ้านชนบท โดยมีหน้าที่เป้าหมายส่วนหนึ่งคือหมู่บ้านที่เป็นที่ตั้งโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน
4. ครูโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนสามารถให้คำแนะนำความรู้แก่ประชาชนต่าง ๆ เช่น ด้านการเกษตร ด้านสหกรณ์ ฯลฯ เป็นต้น

ส่วนรายได้ของครูพบว่าส่วนใหญ่ครูมีรายได้อยู่ในระดับปานกลาง โดยได้รับเงินเดือนและค่าเบี้ยเลี้ยงประมาณเดือนละ 3,000-5,000 บาทเท่านั้น ทั้งนี้ไม่รวมครูช่วยสอนซึ่งไม่ได้รับค่าตอบแทน และจากการสำรวจยังพบว่าครูส่วนใหญ่ไม่ได้รับการเสนอตำแหน่งที่สูงขึ้นเป็นพิเศษ เนื่องจากผู้บังคับบัญชาไม่ค่อยพิจารณาเพราะครูเหล่านี้ส่วนใหญ่ไม่มีวุฒิทางครูและเป็นครูช่วยสอน สำหรับสวัสดิการอื่น ๆ ที่หน่วยงานจัดให้แก่ครู ได้แก่ บ้านพักอาศัย เครื่องแบบและยานพาหนะสำหรับโรงเรียนที่อยู่ห่างไกล และครูไม่สามารถเดินทางไปด้วยตนเองได้ในบางฤดูกาล จะเห็นว่ารายได้และสวัสดิการของครูตำรวจตระเวนชายแดนนั้นยังได้รับค่อนข้างน้อย เพราะภารกิจที่ครูต้องปฏิบัตินั้นมีความยากลำบาก การเดินทางก็เป็นอุปสรรค และบางครั้งต้องเสี่ยงกับภัยอันตรายจากการสู้รบและถูกการร้ายคอมมิวนิสต์ ซึ่งภารกิจที่ปฏิบัตินั้นนอกจากการสอนแล้วยังต้องปราบปรามผู้กระทำผิดในท้องที่อีกด้วย นับว่าครูตำรวจตระเวนชายแดนต้องปฏิบัติหน้าที่มากพอสมควร

ส่วนรายได้ของครูตำรวจตระเวนชายแดนในจังหวัดปราจีนบุรีพบว่าส่วนใหญ่มีรายได้อยู่ในระดับปานกลาง โดยได้รับเงินเดือนและค่าเบี้ยเลี้ยงประมาณเดือนละ 3,000-5,000 บาท เท่านั้น และจากการสำรวจยังพบว่าครูส่วนใหญ่ไม่ได้รับการเสนอตำแหน่งที่สูงขึ้นเป็นพิเศษ เนื่องจากผู้บังคับบัญชาไม่ค่อยพิจารณา เพราะครูเหล่านั้นไม่มีวุฒิทางครูและเป็นครูช่วยสอน สำหรับด้านสวัสดิการอื่น ๆ ที่หน่วยงานจัดให้แก่ครูตำรวจตระเวนชายแดน ได้แก่ บ้านพัก ยารักษาโรค และยานพาหนะสำหรับโรงเรียนที่อยู่ห่างไกลและครูไม่สามารถเดินทางไปด้วยตนเองได้ในบางฤดูกาล

ด้านความคิดเห็นของครูต่อการทำงาน จากการวิจัยพบว่าครู
 ตำรวจตระเวนชายแดนในจังหวัดปราจีนบุรีส่วนใหญ่ไม่ต้องการเปลี่ยนแปลงการทำงาน
 และต้องการจะเป็นครูเพื่อจะได้พัฒนาเด็กและช่วยเหลือประชาชนที่อยู่ในถิ่นทุรกันดาร ซึ่ง
 ครูเหล่านั้นนอกจากจะทำการสอนแล้ว ยังมีภารกิจอื่น ๆ ที่จะต้องปฏิบัติ คือ รักษาพยาบาล
 ประชาชนที่เจ็บป่วยในชั้นคัน และนำส่งสถานอนามัยหรือโรงพยาบาลเมื่อคนไข้มีอาการ
 ร้ายแรง ช่วยแนะนำคำปรึกษาการเกษตรแผนใหม่ การเลี้ยงสัตว์ การวางแผนครอบครัว การ
 อนามัย และการพัฒนาบ้านอื่น ๆ ซึ่งเป็นการปูพื้นฐานความเจริญไปสู่ชนบทที่ห่างไกล เป็นต้น
 ซึ่งการปฏิบัติงานดังกล่าวทำให้ครูตำรวจตระเวนชายแดนมีความสัมพันธ์ต่อชุมชนเป็นอย่างดี¹⁴
 ดังนั้นครูตำรวจตระเวนชายแดนจึงไม่คิดที่จะโยกย้ายการทำงานของตน ถึงแม้ว่าสถานการณ์
 ผู้รบบริเวณแนวชายแดนจะยังไม่สงบก็ตาม แต่ครูส่วนใหญ่ก็มีขวัญและกำลังใจที่จะสามารถ
 ปฏิบัติภารกิจต่อไป

1.5 นักเรียนโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน

สถานการณ์ของนักเรียนจากการวิจัยพบว่า นักเรียนโรงเรียน
 ตำรวจตระเวนชายแดนในจังหวัดปราจีนบุรี ส่วนใหญ่จะอาศัยอยู่กับบิดามารดาของตน
 โดยบิดามารดาของนักเรียนจะมีการประกอบอาชีพการเกษตรคือ ทำนา ทำไร่ และ
 รับจ้าง ซึ่งบุคคลเหล่านี้จะอพยพโยกย้ายมาจากจังหวัดต่าง ๆ ของภาคตะวันออกเฉียง
 เหนือ โดยเข้ามาทำมาหากินในที่ดินว่างเปล่า ต่อมาก็มีการบุกเบิกป่าสงวนและที่ดินใน
 เขตสาธารณประโยชน์บ้าง เมื่อมีการอพยพครอบครัวเข้ามาอยู่ก็จะนำบุตรหลานมาด้วย
 ซึ่งต่อมาเด็กเหล่านี้จะเข้าเรียนในโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน ทำให้โรงเรียน
 ตำรวจตระเวนชายแดนบางโรงเรียนต้องประสบกับปัญหาการเพิ่มของจำนวนนักเรียน ทำให้
 ต้องมีการก่อสร้างอาคารเรียนชั่วคราวเพิ่มขึ้นอีก

¹⁴ กองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดน, กรมตำรวจ, "โรงเรียนชาวเขา
 และประชาชนไกลคมนาคมในพระอุปถัมภ์ของสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี,"
 2525. (อัคราเนา).

ด้านความช่วยเหลือที่ทางโรงเรียนจัดให้แก่นักเรียน ได้แก่ อาหารกลางวัน เสื้อผ้า อุปกรณ์การเรียน หุ่นเรียนดี เป็นต้น ทั้งนี้เนื่องจากการดำเนินงานของโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนในจังหวัดปราจีนบุรีมีลักษณะคล้ายคลึงกับการดำเนินงานของโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ ซึ่งไม่เก็บค่าใช้จ่ายเล่าเรียน ค่าบำรุงและยังแจกจ่ายเครื่องแบบนักเรียน อุปกรณ์การเรียนให้อีกด้วย อันเป็นการลดภาระของผู้ปกครองส่วนใหญ่ที่มีฐานะยากจนและขาดแคลน นอกจากนี้สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงมีพระราชดำริที่จะช่วยเหลือเด็กและเยาวชน โดยจัดทำโครงการเกษตรเพื่ออาหารกลางวันขึ้นในโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนทุกแห่ง¹⁵ เพื่อแก้ไขปัญหาคาดแคลนอาหาร โดยโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนในจังหวัดปราจีนบุรีทุกแห่งได้ดำเนินการควบคู่กับการจัดบริการทางการศึกษาคด้วย

ส่วนผลการเรียนของนักเรียนในปีที่ผ่านมา นักเรียนส่วนใหญ่มีผลการเรียนอยู่ในเกณฑ์ปานกลาง จะมีอยู่ส่วนน้อยที่ผลการเรียนอยู่ในเกณฑ์ดีมาก ซึ่งถ้านักเรียนโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนมีผลการเรียนอยู่ในเกณฑ์ดี ก็มีโอกาสดำเนินการศึกษาคในระดัสูง เช่น หุ่นจากกองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดน บริษัทการบินไทย และธนาคารต่าง ๆ เป็นต้น ซึ่งนักเรียนที่ได้รับทุนต้องเป็นนักเรียนในโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนที่เรียนดีแต่ยากจน และมีความประพฤติเรียบร้อย¹⁶

¹⁵ กองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดน, กรมตำรวจ, "เอกสารประกอบการบริหารโรงเรียนชาวเขาและประชาชนไกลคมนาคม," 2529. (อักษำเนา).

¹⁶ เรื่องเดียวกัน.

2. ปัญหาของโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน และข้อเสนอแนะ
แนวทางการแก้ไขปัญหา

แม้ว่าโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนจะดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง เป็นระยะเวลาอันยาวนานแล้วก็ตาม แต่โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนนั้นมิใช่หน่วยงานที่ รับผิดชอบเกี่ยวกับการจัดการศึกษาโดยตรง ดังนั้นการดำเนินงานจึงต้องประสบกับปัญหา และอุปสรรคต่าง ๆ ซึ่งจากการศึกษาปัญหาของโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนในจังหวัด ปราจีนบุรีพบว่า ปัญหาที่สำคัญและโรงเรียนส่วนใหญ่ประสบมากในการดำเนินงานของ โรงเรียน ตามความคิดเห็นของผู้บริหาร ครูซึ่งเห็นว่ามียุทธศาสตร์มาก และปัญหาเหล่านี้พอจะ แยกให้เห็นได้ดังนี้

1. ปัญหาทั่วไปของโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน พบว่ามี
ปัญหามาก ได้แก่

1.1 สภาพพื้นที่ไม่เหมาะสม มีความแห้งแล้ง ห่างไกลชุมชน การคมนาคมไม่สะดวกและทุรกันดาร จากการสัมภาษณ์ พ.ท.อ.สมพล สุวรรณราช ผกก. ทชค. 12 ได้ให้ความเห็นว่า "สภาพพื้นที่ส่วนใหญ่ถูกประชาชนบุกรุกทำลายป่า และปล่อยให้ ที่ดินรกร้างว่างเปล่า เป็นทุ่งหญ้า ในช่วงฤดูแล้งจะขาดน้ำ ส่วนในฤดูฝนการคมนาคมไม่ สะดวก บางแห่งไม่มีถนนหนทาง ส่งผลให้นักเรียนที่เดินทางมาโรงเรียนประสบกับความ ยากลำบากและเกิดอันตราย โดยเฉพาะอย่างยิ่งพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นบริเวณชายแดน จะมี การสู้รบของกองกำลังทหารต่างชาติอยู่บ่อย ๆ ทำให้หน่วยงานต่าง ๆ ของทางราชการ ไม่สามารถที่จะเข้าไปพัฒนาได้ จึงทำให้พื้นที่เหล่านี้ขาดการศึกษาต่อกับชุมชนภายนอก จะมีก็ แต่เพียงหน่วยงานตำรวจตระเวนชายแดนเท่านั้นที่พยายามให้การช่วยเหลือ โดยจัดส่ง กำลังเข้าไปคุ้มครองและช่วยกันพัฒนาหมู่บ้านตามแนวชายแดนดังกล่าว¹⁷

¹⁷สัมภาษณ์ พ.ท.อ.สมพล สุวรรณราช, ผกก. ทชค. 12 อำเภออรัญประเทศ จังหวัดปราจีนบุรี, 25 ตุลาคม 2531.

ข้อเสนอแนะและแนวทางการแก้ไขปัญหา

จากปัญหาดังกล่าวข้างต้น ผู้บริหารและครู ตลอดจนเจ้าหน้าที่ทางการศึกษาได้ให้ข้อเสนอแนะและแนวทางการแก้ไขปัญหาดังนี้

1. ขอความร่วมมือจากหน่วยงานราชการและเอกชน ช่วยกันพัฒนาและปรับปรุงชุมชนที่โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนตั้งอยู่ให้มีสภาพที่ดีขึ้น เช่น ปรับปรุงถนนหนทาง ซุกเจาะบ่อน้ำบาดาลแห่งน้ำต่าง ๆ เป็นต้น
2. จัดอบรมและให้ความรู้ด้านสุขภาพอนามัยตลอดจนจัดให้มีโครงการอาหารกลางวัน สำหรับนักเรียนและบุคลากรของประชาชนอย่างสม่ำเสมอ
3. จัดอบรมด้านวิชาการเกษตร และส่งเสริมวิชาชีพต่าง ๆ ให้แก่ประชาชนในท้องถิ่นเพื่อเป็นการเพิ่มผลิตและรายได้ต่อไป

สำหรับข้อเสนอแนะและแนวทางการแก้ไขปัญหานี้ กองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดนได้ดำเนินการแก้ไขปัญหาดัง ๆ เหล่านี้เสมอมา โดยกำหนดไว้ในแผนงานของกองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดน ในเรื่องการพัฒนาและช่วยเหลือประชาชน แต่ปัญหาดัง ๆ ก็ยังไม่สามารถแก้ไขให้สำเร็จลุล่วงไปได้ ฉะนั้นจำเป็นจะต้องขอความช่วยเหลือจากหน่วยงานที่รับผิดชอบโดยตรงต่อไป

2. ปัญหาทางการศึกษาของโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนในจังหวัดปราจีนบุรี

2.1 ค่านโยบายและวัตถุประสงค์ของการจัดการศึกษาพบว่ามียุทธศาสตร์ ได้แก่ การกำหนดนโยบายของผู้บริหารกว้างเกินไป ทำให้การปฏิบัติไม่ได้ผลเท่าที่ควร ถ้าจะพิจารณาแนวนโยบายของกองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดนแล้ว จะเห็นว่า การกำหนดนโยบายนั้นผู้ปฏิบัติจะต้องดำเนินการตามแนวนโยบายเป็น 2 ลักษณะ คือ การสนับสนุนและส่งเสริมให้ผู้ศอกยโอกาสได้รับการศึกษาและการปฏิบัติหน้าที่ต่อความมั่นคงของชาติ ฉะนั้นทำให้การปฏิบัติงานตามนโยบายนั้นกว้างเกินไป ทำให้การปฏิบัติงานไม่ประสบผลสำเร็จ

ข้อเสนอแนะและแนวทางการแก้ไขปัญหา

จากปัญหาค่านโยบายดังกล่าว ผู้บริหาร ครูและเจ้าหน้าที่ทางการศึกษาได้ให้ข้อเสนอแนะและการแก้ไขปัญหาดังนี้

1. ควรกำหนดแผนปฏิบัติงานให้ชัดเจน โดยกำหนดเฉพาะงานที่สามารถนำไปปฏิบัติให้เกิดผลได้จริง ๆ
2. ผู้บริหารและผู้ปฏิบัติงาน ควรมีการประสานงานเพื่อจะได้วางแผนกำหนดนโยบายและวัตถุประสงค์ร่วมกัน เพื่อให้เกิดความสอดคล้องในการทำงานยิ่งขึ้น
3. ควรมีการประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และมีการติดตามผลอย่าง ต่อเนื่อง

2.2 คำนการบริหาร พบว่า มีปัญหาาก ได้แก่ บุคลากรไม่เพียงพอและ/หรือไม่ตรงกับความต้องการ ครูรับนิคของงานมากเกินไป ทำให้การเรียนการสอนไม่ได้ตรงเท่าที่ควร และโรงเรียนขาดเงินในการดำเนินงาน

ในค่านปัญหาบุคลากรไม่เพียงพอและ/หรือไม่ตรงกับความต้องการนั้น เนื่องจากภารกิจและหน้าที่ของตำรวจตระเวนชายแดน ในค่านให้บริการทางการศึกษานั้นมี ภารกิจหลัก บุคลากรที่ทำหน้าที่ให้การศึกษาคือ ตำรวจตระเวนชายแดนในพื้นที่ที่รับนิคยอม ซึ่งกำลังพลส่วนใหญ่จะต้องมีหน้าที่ในการรักษาอาชีพโดยของชาติตามบริเวณแนวชายแดน โดยเฉพาะบริเวณชายแดนไทยกับพม่า ซึ่งมีการสู้รบของกองกำลังทหารต่างชาติอยู่เสมอ ตำรวจตระเวนชายแดนเหล่านี้ต้องปฏิบัติหน้าที่และภารกิจหลักของตน ดังนั้น จึงมีตำรวจตระเวนชายแดนบางส่วนซึ่งเป็นจำนวนน้อยที่ตองรับนิคยอมทางค่านการศึกษาร่วมกับครูอาสาสมัครพลเรือน ซึ่งอาสาสมัครเหล่านี้ส่วนใหญ่จบการศึกษาค่านวิชาครูและสมัครใจมาสอนในโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน ถึงแม้ว่าจะได้รับความลำบากและไม่ได้รับผลตอบแทนใด ๆ ก็ตาม

ส่วนครูตำรวจตระเวนชายแดนตองรับนิคยอมมากเกินไป เพราะนอกจากสอนแล้วครูตองรับนิคยอมงานค่านอื่นอีก ได้แก่ การปฏิบัติงานค่านการข่าว การป้องกันและปราบปรามการค้าอาวุธ การค้ายาเสพติด และการกักไม้ทำลายป่า เป็นต้น ส่วนในค่านการเงินนั้น โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนได้รับงบประมาณไม่มากนัก อีกส่วนหนึ่งก็ไค้จากการบริจาคจากบุคคลทั่วไป ดังนั้น จึงทำให้การดำเนินงานของโรงเรียนไม่ได้รับความก้าวหน้าเท่าที่ควร

ข้อเสนอแนะและแนวทางแก้ไข

1. ควรมีการมอบหมายหน้าที่การงานให้เหมาะสมกับ
ผู้ปฏิบัติ
2. จัดอบรมและศึกษาท่วงท่าทางการเรียนการสอนเพิ่มเติม
3. ผู้บริหารควรมีการนิเทศติดตามการปฏิบัติงานอย่าง
ต่อเนื่อง
4. ขอบประมาณเพิ่มเติม

2.3 ด้านหลักสูตรการเรียนการสอน พบว่ามีปัญหา ได้แก่ ครู
ขาดประสบการณ์และความชำนาญในการสอน ครูขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการวัดผล
และการประเมินผล วัสดุอุปกรณ์และสื่อการเรียนการสอนไม่เพียงพอ

จากภาวะศึกษาวิจัยพบว่า ครูส่วนใหญ่ขาดความรู้ความเข้าใจ
เกี่ยวกับการเรียนการสอน เนื่องจากครูตำรวจตระเวนชายแดนเหล่านั้นเป็นข้าราชการตำรวจ
ไม่เคยได้รับการศึกษาอบรมด้านวิชาครูมาก่อน ส่วนการวัดผลและการประเมินผลนั้นโรงเรียน
ตำรวจตระเวนชายแดนมีการวัดผลประเมินผลการเรียนของนักเรียนร่วมกับโรงเรียนประถมศึกษา
สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติที่อยู่ในเขตบริเวณใกล้เคียง
สำหรับวัสดุอุปกรณ์และสื่อการเรียนการสอนของโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนนั้น ปัจจุบัน
ยังมีไม่เพียงพอ ซึ่งวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ เหล่านี้ส่วนใหญ่จะได้รับการบริจาคจากผู้ใจศรัทธา

ข้อเสนอแนะและแนวทางแก้ไข

1. ควรมีการมอบหมายหน้าที่การงานให้เหมาะสมกับผู้ปฏิบัติ
2. จัดอบรมและศึกษาท่วงท่าทางการเรียนการสอนเพิ่มเติม
3. ควรกำหนดมาตรฐานการเรียนการสอนและการวัดผล
ให้เป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน และมีการจัดชมรมครูเพื่อ
เพิ่มพูนความรู้ในทันตทักษะการสอน และการวัดผล
ประเมินผล
4. ผู้บริหารควรมีการนิเทศ ติดตามการปฏิบัติงานอย่าง
ต่อเนื่อง

2.4 ปัญหาค่านครูผู้สอน จากการสำรวจพบว่า ปัญหาค่านครูเองมีปัญหาค่านครูไม่ได้รับการส่งเสริมให้แสวงหาความรู้เพิ่มเติมและเลื่อนวิทยฐานะของตนเอง ครูต้องรับผิดชอบงานในหน้าที่มากเกินไป และจำนวนครูไม่สอดคล้องกับจำนวนนักเรียน

เนื่องจากครูตำรวจตระเวนชายแดนส่วนใหญ่ไม่มีความรู้พื้นฐานทางการศึกษา ประกอบกับตำรวจตระเวนชายแดนต้องปฏิบัติหน้าที่ภารกิจอื่น ๆ อีก โดยเฉพาะอย่างยิ่งในช่วงปีภาคเรียน ดังนั้นจึงทำให้ครูตำรวจตระเวนชายแดนไม่มีโอกาสที่จะเข้ารับการอบรม แต่สำหรับครูตำรวจตระเวนชายแดนบางคนที่มีความรู้พื้นฐานทางวิชาครู ก็จะสามารถไปศึกษาต่อ จนถึงระดับปริญญาตรีได้ แต่ก็ไม่สามารถปรับยศเป็นนายตำรวจชั้นสัญญาบัตรได้ ส่วนจำนวนครูตำรวจตระเวนชายแดนมีจำนวนไม่สอดคล้องกับจำนวนนักเรียนนั้นก็เนื่องจากว่าตำรวจตระเวนชายแดนมีกำลังพลจำกัด ตำรวจตระเวนชายแดนส่วนใหญ่จะปฏิบัติหน้าที่ภารกิจหลักของตำรวจคือ ป้องกันและปราบปรามบริเวณชายแดนไทย และกำลังพลอีกส่วนหนึ่งซึ่งมีจำนวนน้อยอยู่แล้วจะต้องปฏิบัติภารกิจของตำรวจ และยังต้องทำการสอนหนังสือควบคู่ไปด้วย อย่างไรก็ตามกองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดนได้เปิดรับครูอาสาสมัครช่วยสอน แต่ก็พบว่ายังไม่พอเพียงสำหรับนักเรียนโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนที่มีปริมาณเพิ่มขึ้นทุกปี

ข้อเสนอแนะและการแก้ไขปัญหาค่านครู

จากปัญหาค่านครู ผู้บริหารและครู ตลอดจนเจ้าหน้าที่ทางการศึกษาได้เสนอแนะแนวทางการแก้ไขปัญหาค่านครูดังนี้

1. จัดให้มีการอบรมเพื่อส่งเสริมให้ครูได้รับความรู้เพิ่มเติมอย่างน้อยปีละครั้ง
2. ให้กองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดน เสนอโครงการปรับปรุงตำแหน่งครูตำรวจตระเวนชายแดน ที่มีวุฒิปริญญาตรีเป็นตำรวจชั้นสัญญาบัตร
3. ให้การบำรุงขวัญ กำลังใจและสวัสดิการแก่บุคคลากร
4. จ้างบุคคลภายนอกมาเป็นครูช่วยสอน เพื่อให้จำนวนครูสอดคล้องกับจำนวนนักเรียน

2.5 ปัญหานักเรียน

จากการสำรวจพบว่า นักเรียนมีปัญหาในเรื่องการขาดเรียน ซึ่งส่วนใหญ่มีสาเหตุมาจากสุขภาพของนักเรียนไม่ดี และช่วยพ่อแม่ผู้ปกครองทำงาน ส่วนเด็กที่ขาดโรงเรียนอยู่เป็นประจำอันเนื่องมาจากสาเหตุหนึ่งนั้นย่อมทำให้เกิดปัญหาติดตามมาหลาย ๆ อย่าง โดยเฉพาะกับตัวนักเรียนเอง ซึ่งจะทำให้เด็กเรียนไม่ทันเพื่อน ๆ ในที่สุดก็จะเกิดความเบื่อหน่ายโรงเรียนและออกกลางคันจากโรงเรียนไปก่อนที่จะจบหลักสูตร ดังนั้นจึงต้องมีการป้องกันและติดตามเด็กที่ขาดเรียนอยู่เป็นประจำ ให้มาเข้าเรียนอย่างสม่ำเสมอ ซึ่งผู้บริหารและครู ตลอดจนเจ้าหน้าที่ทางการศึกษาได้เสนอแนะแนวทางในการป้องกันและติดตามดังนี้

1. ให้โรงเรียนหาโอกาสชี้แจงให้ผู้ปกครองทราบถึงผลเสียของการที่เด็กขาดเรียนและขอความร่วมมือจากผู้ปกครองให้ส่งเด็กมาเรียนอย่างสม่ำเสมอ
2. ให้โรงเรียนเฝ้าระวังรักษาสุขภาพนักเรียน ให้มีสุขภาพดีอยู่ตลอดเวลา โดยประสานงานกับเจ้าหน้าที่สาธารณสุขระดับต่าง ๆ
3. โรงเรียนควรจัด านกิจกรรมต่าง ๆ มาใช้ในการจัดการเรียนการสอน รวมทั้งจัดสภาพแวดล้อมของโรงเรียนให้เอื้อต่อการเรียนการสอน
4. ควรมีการสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างโรงเรียน บ้าน วัดและชุมชน

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาเกี่ยวกับสภาพและปัญหาของโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน ในจังหวัดปราจีนบุรี ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะสำหรับผู้เกี่ยวข้องในการจัดการศึกษาดังนี้คือ

1. กองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดน ควรช่วยเหลือโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนอย่างจริงจัง เพราะเท่าที่ปรากฏอยู่ การดำเนินงานยังไม่ได้ได้รับความช่วยเหลือจากหน่วยงานระดับสูง จึงควรรหาทางขอความร่วมมือให้ผู้บริหารสนับสนุนกิจการด้านนี้ให้มากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งค่านงบประมาณ ควรจัดสรรเงินในค่านนี้ให้มากขึ้น เพราะเท่าที่เป็นอยู่ เงินสำหรับใช้ดำเนินการในโรงเรียนแต่ละโรงเรียน ส่วนใหญ่ได้รับจากการบริจาคช่วยเหลือจากหน่วยราชการอื่น ๆ และจากเอกชนที่เห็นความสำคัญของการศึกษาได้ร่วมกันบริจาค

2. โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน ควรสนับสนุนการเรียนการสอนให้จริงจัง โดยการจัดสรรครูตำรวจตระเวนชายแดนที่มีความรู้ ความสามารถหรือจ้างบุคคลภายนอกมาเป็นครูช่วยสอน เพราะเท่าที่เป็นอยู่ขณะนี้ครูตำรวจตระเวนชายแดนในจังหวัดปราจีนบุรี ส่วนใหญ่ไม่มีวุฒิทางครู และขาดประสบการณ์ในด้านการสอน และครูพลเรือนช่วยสอนก็มีจำนวนน้อย จึงทำให้กิจกรรมการเรียนการสอนของโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนไม่ปรากฏผลเท่าที่ควร ดังนั้นผู้บริหารควรส่งเสริมให้ครูได้รับความรู้เพิ่มเติมโดยประสานงานกับวิทยาลัยครูที่เกี่ยวข้องต่อไป

3. ผู้บริหารระดับสูง ควรจะพิจารณาถึงสภาพแวดล้อมที่โรงเรียนตั้งอยู่ และความพร้อมของโรงเรียนแต่ละโรงเรียน ถ้าเห็นว่าพื้นที่ดังกล่าวมีการพัฒนาเจริญก้าวหน้าแล้ว และโรงเรียนที่ตั้งอยู่ก็มีความพร้อมดีแล้ว ก็ควรจะพิจารณามอบโอนกิจการโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนให้แก่สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ รับผิดชอบดำเนินการต่อไป

4. การจัดการเรียนการสอน ควรจะได้นั้นและปลูกฝังทัศนคติให้นักเรียนยึดมั่นในสถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ เป็นกรณีพิเศษ เพื่อให้เด็กได้เกิดความรู้สึกในความเป็นคนไทย และมีความสามัคคีเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน

ข้อเสนอแนะสำหรับผู้วิจัยต่อไป

1. ควรศึกษาสภาพและปัญหาของโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน สังกัดกองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดนทั้งหมดในประเทศไทย

2. ควรศึกษาเกี่ยวกับทัศนคติ ความสนใจ ของผู้ปกครอง และบุคคลกลุ่มอื่นที่มีต่อโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน

3. ควรศึกษาเปรียบเทียบการดำเนินงานของโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนกับโรงเรียนประเภทอื่น ๆ ซึ่งมีการจัดการเรียนการสอน สำหรับเด็กค้อยโอกาสทางการศึกษา เช่น เด็กชาวเรือ ชาวทะเล ชาวเขา ฯลฯ